

Alleoy Historielag

Scrap - Book
10

2000 - 2001

Innholdsfortegnelse

(NP – Nordlandsposten, NF – Nordlands Framtid, MA – Meløyavisa)

Meløykalenderen 2000	side	3
MA 17.02.2000 Nye årbøker (nytt opplegg årets bok)	"	4
NF 09.05.2000 Oppfordring om bidrag til Årboka	"	5
Medlemsblad mai 2000	"	6
NF 09.05.2000 Kirkebøker på CD	"	7
NP 23.02.2000 Historisk arkiv på Meløy	"	8
NF 06.05.2000 " "	"	9
NF 09.05.2000 " "	"	11
MA 24.02.2000 " "	"	12
"Meløyfjeringen" (kommunal info) "	"	13
"Meløyfjeringen" (kommunal info) "	"	14
MA 19.04.2000 Anfinn Myrvang som løsningsord i kryssord (foto)	"	15
MA 19.04.2000 Annonse om årsmøte på Ørnes Hotell 18. mai	"	15
NF 27.05.2000 Eventyret i Holandsfjorden, presentasjon av "Med Svartisen som nabo"	"	16
MA 13.01.2000 "Med Svartisen som nabo" (Fondal gård)	"	17
MA 13.04.2000 " " "	"	18
"Med Svartisen som nabo – blant turister og godtfolk på Fondal gård	"	19
"Utflytterdagen på Meløy" juli 2000	"	20
Tusenårstreet i Meløygården	"	22
Medlemsblad desember 2000	"	24
NF 08.11.2000 Presentasjon av Årbok og Kalender på Ørnes Hotell	"	25
Årbok nr. 16/2000	"	26
" Forord	"	27
NF 30.11.2000 Årbok nr. 16 fra Meløy Historielag	"	28
MA 07.12.2000 " " "	"	29
NF 11.12.2000 Slaget om das Luftwaffe (leserinnelegg)	"	30
MA 07.12.2000 " " "	"	31
MA 14.06.2001 " " "	"	32
Kalender 2001	"	33
Medlemsblad april 2001	"	34
MA 19.04.2001 Årbokarbeid	"	35
Årsmøte på Ørnes Hotell 25. mai 2001	"	35
Æresmedlem Per Swensen, oppnevnt på årsmøtet 2001	"	36
MA 14.06.2001 Tusenårsfest på Meløy (avslutning)	"	37
MA 21.06.2001 " " "	"	38
MA 30.08.2001 Busstur til Indre Salten (Skjerstad, Rognan, Fauske, Saltstraumen)	"	39
MA 11.10.2001 God plass i arkivet på Meløy	"	64
NF 16.11.2001 Årbok og kalender	"	64
MA 29.11.2001 Ny flott årbok	"	65
NF og NP 22.11.2001 Annonse møte på Ørnes Hotell, presentasjon av Årbok og kalender	"	65
Årbok nr. 17/2001	"	66
" Forord	"	67
" "Grønøy", dikt av ukjent forfatter	"	68
NF 29.11.2001 Presentasjon av Årbok og kalender på Ørnes Hotell	"	69
NF 04.12.2001 " " " " "	"	70

*Meløykalenderen
2000*

27.7 Parti fra ruten: Ørnes - Glomfjord.

Normanna

Nye årbøker

MELØY: Historielagets årbok for 1999 ble solgt ut i en fei, og nå vil det bli trykket et nytt begrenset opplag på 300 bøker til de som ikke fikk tak i den i første omgang.

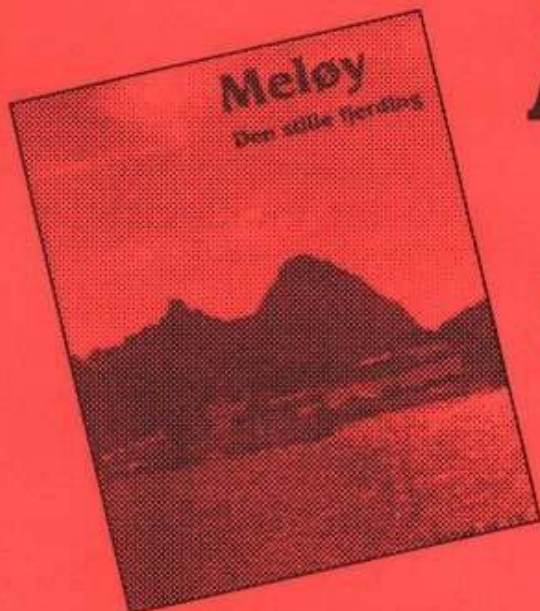
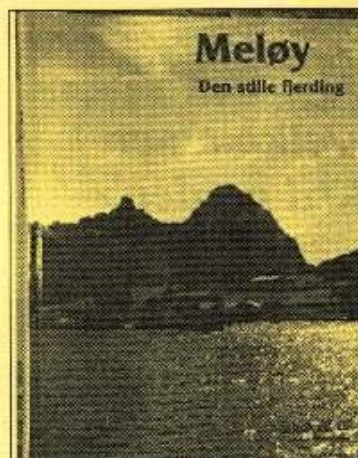
Kenneth Didriksen

Alt håp er altså ikke ute for de som er ute etter å få tak i Meløy Historielags årbok for 1999. Per Swensen i Meløy Historielag forteller at de har fått mange henvendelser av folk som ikke har fått tak i fjorårets bok, og nå har laget bestemt seg for å få trykket opp 300 nye eksemplarer av den populære årboken.
- Vi får håpe at det rekker, og at

alle som vil får tak i boka, sier han. De nye bøkene vil være å få tak i om to til tre uker.

- Hvis noen ønsker å forhåndsbestille, så må de ta kontakt med meg eller andre i Historielaget, sier Swensen. Prisen på de nye bøkene vil ligge litt over prisen på de forrige, i og med at det er dyrt å trykke opp et så lite opplag. Årbøkene for 1999 er imidlertid vesentlig tykkere enn de har vært tidligere år.

«Meløy den stille fjerding» ble snart revet bort fra butikkhyllene i fjor. Nå skal historielaget trykke opp flere eksemplarer.

ÅRBOKA 1999 er kommet i NYTT OPPLAG!

Pris kr. **220,-**

Boka er å få kjøpt følgende steder: Gavesenteret AS, Meløy Interbok, Halså Handel, Karl B. Tidemann efft., Baron Engavågen, Handelskompaniet Ågskardet, Meløy samvirkelag og Tor Swensen, Bolga.

Bidrag til årbok

MELØY: Salget av årboka for Meløy 1999 gikk strykende og Meløy Historielag måtte trykke nytt opplag. Nå er årboka igjen å få kjøpt for de som gikk glipp av den før jul. Arbeidet med årbok for 2000 er allerede i gang, og historielaget går nå ut og oppfordrer meløyfjerdingene til å komme med bidrag. Men vær rask. Fristen for innlevering er satt til utgangen av mai da det erfaringsmessig viser seg at det som ikke er skrevet før sommeren ofte blir stående ugjort.

MEDLEMSBLAD FOR MELØY HISTORIELAG

MAI 2000

SNART SOMMER – OG HVA SÅ?

Den varme årstid nærmer seg med raske skritt. Dermed ligger tilværelsen mer åpen for alle dem som ønsker å utforske og stifte bekjentskap med nye steder – med eller uten historisk sus – i våre nære omgivelser.

Vinteren er for de fleste av oss tiden for å lese lokalhistorien, sommeren er tid for opplevelse. Du er kanskje blant dem som har oppdaget at en nødvendigvis ikke alltid må halse langt av sted for å få spennende opplevelser. Også nærmiljøet har mye å by på for den som vet – og vil. Har du for eksempel tenkt på festningsanlegget på Støtt, gruvene i Rendalsvikfjellet, Rallarstien i Glomfjellet, Helleristningene på Amøy, gravhaugene og bautastein i Sjyskaret på Meløy, Grønøyfurnus, sætertuftene i Bjærangen? Bruk den nye Turhåndboka for Meløy, det nye kartverket for Meløy, artikler i Historielagets årbøker eller lokalkjente folk som guide.

En sommer i Meløy burde bli spennende nok for den som er interessert den nære historie. Ha en opplevelsesrik sommer!

OG MENS VI SNAKKER OM OPPLEVELSER ...

Historielaget har i årenes løp arrangert mange dagsturer, både innenfor Meløys grenser og til nabokommunene. Turene har vært populære, det viser deltakerantallet. Kanskje du har et ønske om du kunne tenke deg å dra til? Vi er ute etter gode turforslag, enten til lands eller til vanns. Ring eller skriv ditt ønske til Per Swensen, 8157 Bolga, tlf. 75751045.

FONDAL GÅRD MELLOM TO PERMER

I slutten av mai gir Meløy Historielag ut en ny bok – *MED SVARTISEN SOM NABO*. Boka tar for seg den mangeslungne historien som er knyttet til gården under Fondalsbreen i Holandsfjord. I store deler av forrige århundre organiserte fondalsfolk turismen til Svartisen, med alt hva det førte med seg av besøkende fra nære og fjerne

himmelstrok. Vi får vite mye om beene, som var selve grunnlaget for gårdens ære og berømmelse. Dessuten var livet på gården preget av allsidig virksomhet; her var handel, skole, svineavl, revefarming, stor virksomhet i skog og på jord osv. Boka tar også for seg noen av de spesielle gjester som kom på besøk, beskriver gård og bygninger, den ville naturen, amerikafarere, bjørnehistorier osv.

VI SLÅR ET SLAG FOR BOKA

På tur

Turbok for Beiern, Gildeskål, Meløy og Skjerstad

Har du ikke skaffet deg den flotte turboka enda, bør du gjøre det. Den fås kjøpt i bokhandelen, eller du kan bestille den fra Kulturkontoret i Meløy. Boka presenterer ruorpplegg på 18 forskjellige steder i Meløy. Den har flotte fargebilder, kart over alle turforslag, vi får vite litt om plante- og dyreliv og vi får historiske smakebiter. Boka er en flott investering for alle natur- og kulturinteresserte.

KIRKEBØKER PÅ CD

Alle som driver slektsgranskning kan glede seg over et nytt hjelpemiddel. Historielaget er i ferd med å kjøpe inn alle kirkebøker for Meløy, på CD. Dermed får slektsgranskere mulighet til å søke i et raskt og greit medium, forutsatt at de har tilgang på PC med CD-spiller.

Kontakt Per Swensen for nærmere opplysninger om bruksmulighetene/leie.

ELLERS MEDDELER VI AT

ARKIVET

I BANKEN PÅ MELØY

er oppe og går. En god del stoff fra lag og foreninger er allerede på plass. Vi er spesielt interessert i å være behjelpelig med å ta vare på gamle protokoller og korrespondanse fra de ulike kulturaktivitetene (lag og foreninger) i kommunen. Vil du vite mer, eller har tips om noe som burde havnet i arkivet, kontakt Anfinn Myrvang, Tove Omnes eller Per Swensen.

UTFLYTTERTREFF

PÅ MELØY

Etter forrige Uflyttertreff, som ble arrangert i 1998, gikk det rykter om stor suksess. Lag og foreninger på Meløy trår derfor til igjen og arrangerer nytt Uflyttertreff til sommeren, 14. – 23. juli. Årets treff vil ha ett eller annet arrangement hver dag, pluss at man vil rette fokus mot arbeidsmulighetene på Meløy. Det er sannsynlig at også Historielaget vil gjøre seg gjeldende i en eller annen sammenheng under treffet. Innbydelse og informasjon blir sendt ut til alle man får tak i av dem som en gang flyttet fra øya. Du kan også kontakte Brynhild Sorgård i tlf. 75751214 eller pr. e-post: brynhild@sorgard.com

STYRET

Styret i Meløy Historielag består av Per Swensen, 8158 Bolga (leder), tlf. 75751045, Tove Omnes, 8157 Meløy, Per Høgne Jensen, 8150 Ørnes, Åshild Ursin, 8168 Engavågen, Rolf Sorgård, 8157 Meløy.

Medlemsbladet: Anfinn Myrvang, Boks 74, 8168 Engavågen. Tlf. 75751797.
Hjemmeside: <http://home.sol.no-utorsvik/meloy/histlag/>

ÅRBOKA 1999

ble trykket i for lite opplag. I tillegg gikk salget strykende. Det førte til at det ble fritt for boker i hyllene allerede for jul. I februar fikk vi nytt opplag, så nå er boka igjen å få kjøpt. Er du blant de uheldige som ikke fikk tak i boka før jul, har du nå mulighet til å fylle tomrommet i årboksamlingen. Boka er å få kjøpt de fleste steder i kommunen, eller du kan ringe/skrive til Per Swensen.

... OG ÅRBOKA 2000

Arbeidet med inneværende års bok er i gang. En god del stoff er kommet oss i hende og mer venter vi på. Har du tenkt å bidra? I så fall er du hjertelig velkommen til det. Men vi vil helst ha stoffet før mai måned forsvinner i det grønne. Erfaringsmessig vet vi at det som ikke er skrevet før sommeren kommer, ofte blir ugjort – i årboksammenheng. Så – "hiv deg i kalosjan"!

KULTURMINNEDAGEN 2000

Den nasjonale Kulturminnedagen er i år 10. september. Årets tema er **KOMMUNIKASJON** – i ordets aller videste forstand. Stikkord er: kontakt og dialog, hest og vogn, tegn og symboler, veifar, bil og båt, eventyr og sagn, post, skikk og bruk, buss og sykkel ...

Kulturminnedagen skal bidra til å skape forståelse og interesse for kulturminner og kulturmiljøer. Gjennom arrangement rundt om i landet vil noen av våre kultur-skatte vises frem.

Hvordan kulturminnedagen blir lagt opp og markert i Meløy er ikke avklart på det nåværende tidspunkt. Men det jobbes med saken. Informasjon om opplegget vil komme, enten gjennom Meløyavisa eller via andre kanaler.

Kirkebøker på CD

MELØY: For de som driver med slektsgransking kommer Meløy Historielag med et nytt tilbud. Nemlig kirkebøker for Meløy på CD. Dette hjelpemiddelet vil gjøre slektsgranskernes arbeid mye lettere. Per Swensen sitter på opplysningene om bruks- og leiemulighetene.

Nordlandsposten

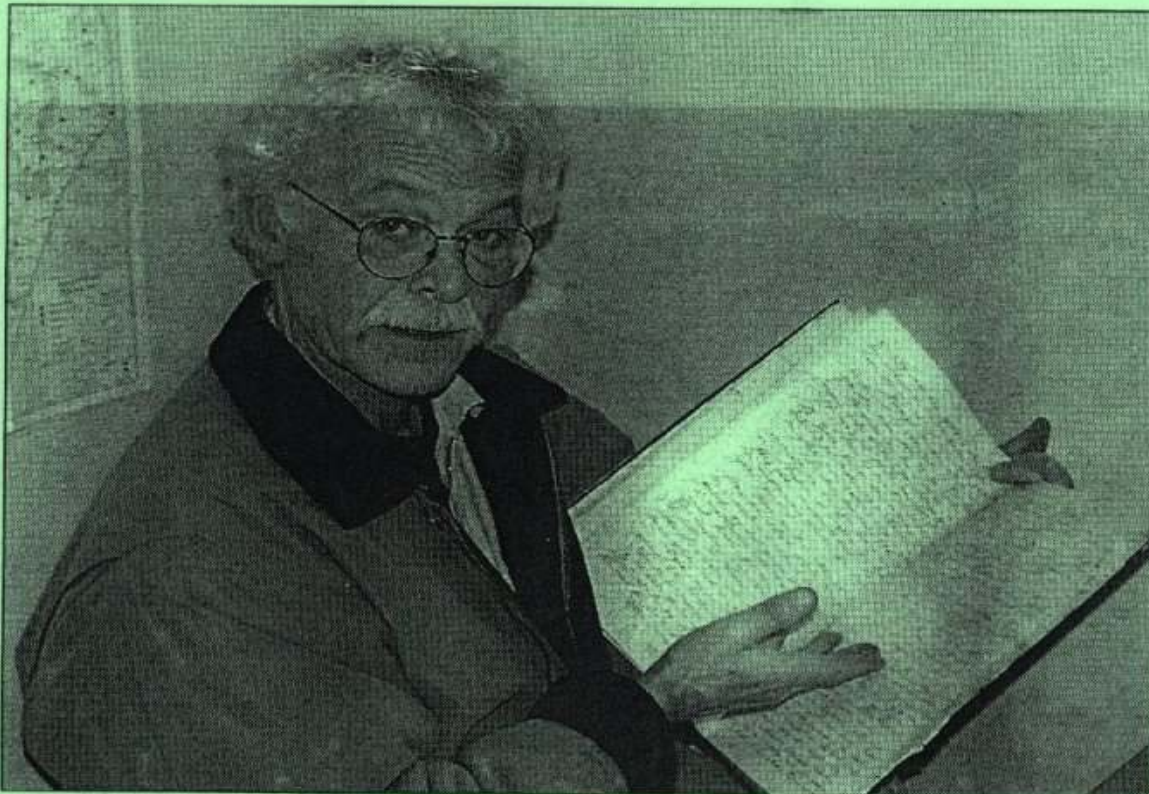
Grunnlagt i 1862

Nr. 45 Uke 8 138. årgang

Onsdag 23. februar 2000

Løssalg kr. 10,- (utenfor Nord-Norge kr. 12,-)

Historisk arkiv

Samler historie.
Anfinn Myrvang og de andre i Meløy Historielag håper at folk, lag og foreninger vil ta kontakt og benytte seg av det nye historiske arkivet på Meløy.

FOTO: KENNETH DIDRIKSEN

MELØY: Anfinn Myrvang og resten av Meløy Historielag inviterer lag og foreninger til å benytte seg av deres nye lokalhistoriske arkiv på Meløy

Kenneth Didriksen

Tlf. 75 75 47 33

ET AV de store prosjektene Meløy Historielag jobber med er å få i stand et

historisk arkiv i gammelbanken på Meløy.

– «Meløyarkivet» skal være et tilbud til meløyfjerdingene, og vi håper at lag og foreninger har gamle protokoller og papirer, som de synes er verdt å ta vare på, sier Anfinn Myrvang i historielaget.

Aktivt historielag

Meløy Historielag drives aktivt, og deres årbok for 1999 er utsolgt for lenge siden.

– Vi har fått en rekke henvendelser fra folk som ønsker denne boka, så nå blir det trykket opp et

ekstra opplag på 300 bøker, sier Per Swensen, en annen av ildsjelene i laget.

Nå blir det mulig for folk å få tak i boka, bare de tar kontakt med historielaget.

– Vi synes at det er viktig at historisk materiale blir lagret på forsvarlig måte, og vi har bra lokaler i kjelleren på den nyoppussede gammelbanken på Meløy, sier Myrvang.

Tilbud

Myrvang presiserer at dette skal være et tilbud, og han lover at materialet vil bli tatt godt vare på.

– Det er også mulig å bruke arkivet som oppbevaringssted, selv om innsyn i protokollene er uønsket, sier Myrvang.

Han sier videre at alt historisk materiale er interessant for historielaget. Og han håper at både lag, foreninger og enkeltpersoner tar kontakt.

– Det viktigste for oss i historielaget er at historisk materiale blir tatt vare på, og har dere noe spennende, så er det bare å ringe enten til meg, Per Swensen eller Tove Omnes, avslutter Myrvang.

Meløy Sparebank:
Meløyarkivet ligger i
bygningen til tidligere
Meløy Sparebank. Proto-
kollene fra bankens
virksomhet er nå oppbe-
vart i arkivet.

Tar vare på Meløys historie

Har du gamle styreproto-
koller liggende i papp-
esker på loftet eller i
kjelleren som du ikke vet
hva du skal gjøre med?
Da har du mulighet til å
oppbevare dette i det
nye lokalhistoriske arki-
vet på Meløy.

Meløy Ydre Kvindeforening fikk inn 86,40 kroner i inntømme gaver på møtet 23. juni 1885. Og første styreprotokoll fra Meløy Skytterlag starter slik: «Aar 1896, samledes Meløens ungdom for dannelse af et skytterlag paa Melø...».

Dette er noe av det man kan finne i dokumentene som er kommet inn til Meløyarkivet, som det lokale historielag står bak. Arkivet finner du i den gamle bankbygningen på Meløy, som også er en del av Meløygården og kommunens 1000-årssted.

Pappesker. Bakgrunnen for Meløyarkivet var en idé om å samle alt som kan verifisere Meløys lokale historie, først og fremst gjennom virksomheten til lag og foreninger.

– Vi er alle kjent med at når lag og foreninger skifter formenn så følger gjerne styreprotokoller med i pappesker. Ved nytt lederskifte blir noen esker stående igjen, og papirer blir borte og ødelagt.

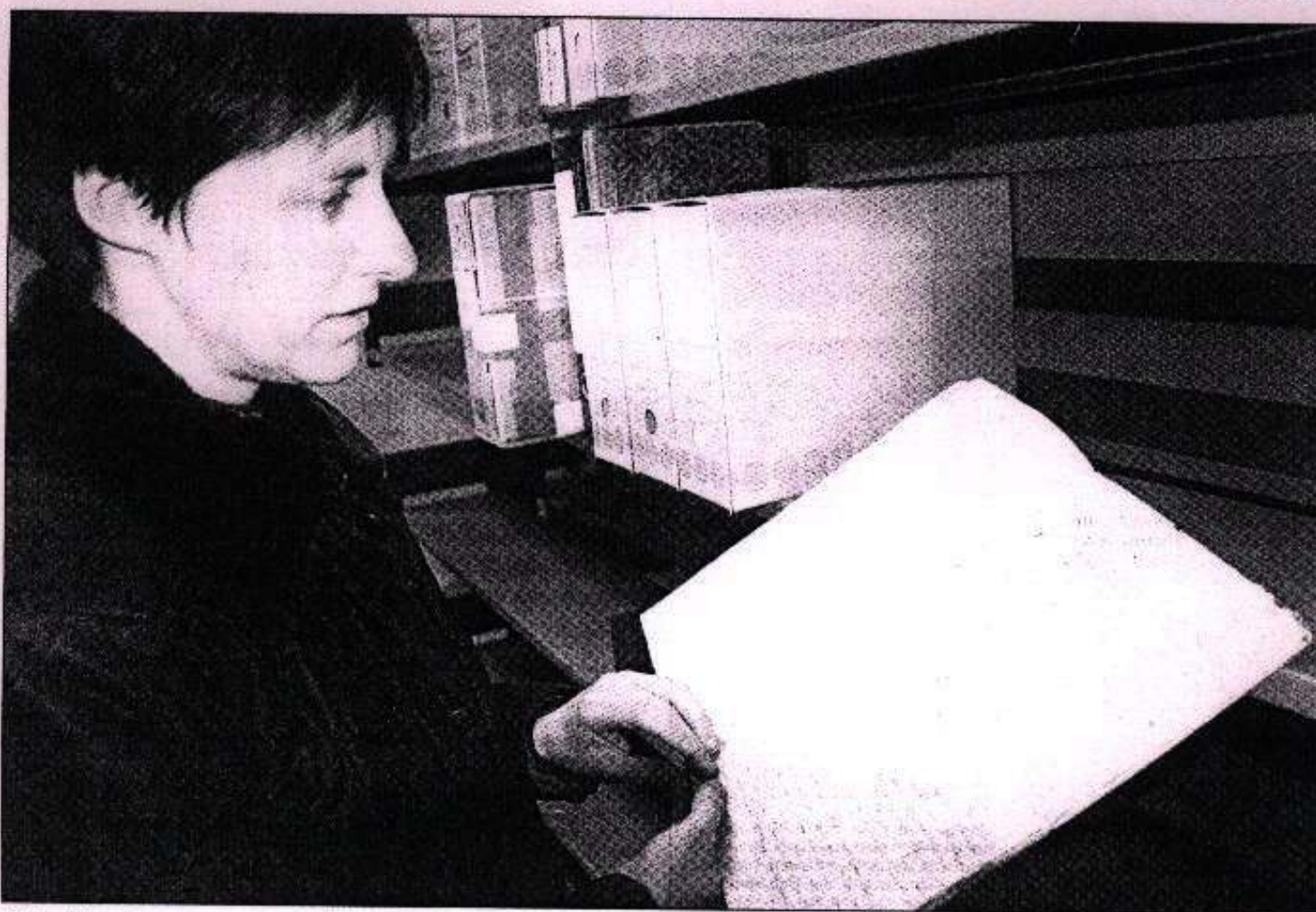
Derfor ønsket Meløy Historielag å gi et tilbud og være hjelpelig med å ta vare på dette som er en viktig del av vår lokale historie, forteller Anfinn Myrvang fra Engavågen, som sammen med Tove Omnes og Per Swensen har ansvaret for arkivet.

Gamle protokoller: For å realisere idéen måtte lokalet pusses opp i henhold til regelverket for arkivering. Lokalet og innholdet skal kunne «overleve» både brann og oversvømmelser, og med rett fuktighet og temperatur skal protokollene kunne oppbevares i mange generasjoner framover.

Foreløpig er ikke hyllene fylt opp, men arkivet har allerede fått samlet mye interessant historie. Blant annet de eldste protokollene fra Meløy Sparebank, Meløy Skytterlag, Småbruks- og boligbanken, Haugvik Smelteverks Sikkerhetsfond og Meløy Høyre.

Bankhistorie: – Meløyarkivet har sine lokaler i bygningen til tidligere Meløy

Meløyarkivet: Tove Omnes er en av tre ansvarlige for det lokalhistoriske arkivet på Meløy. Her står hun med Meløy Ydre Kvindeforenings protokoll fra 1885.

Sparebank. Derfor er det veldig artig å ha protokollene fra deres virksomhet. Her kan vi lese at det første innskuddet i banken ble foretatt 30. desember i 1910 og at da bankbygningen sto ferdig i 1925 var åpningstidene kun lørdag etter klokka 17.00, forteller Myrvang. Meløy Sparebank ble historie under fusjonen med Bode Sparebank i 1981. Men helt fram til 1997 har det vært bankvirksomhet i bygningen.

Kommunearkivet. For de som ønsker å oppbevare dokumenter i Meløyarkivet kan dette skje på to måter. Enten ved å donere materialet til arkivet eller ved deponering hvor elerne fortsatt har bestemmelsesretten. Men ikke hvem som helst kan dra nytte av historien som nå samles. – De som kommer av ren nysgjerrighet for å se hva Ola på Svinvæi hadde i gjeld får ikke tilgang til arkivet. For å få det må det være seriøse prosjekter. De som kommer må skrive under en taushetserklæ-

ring for de får tilgang til materialet. Men noe er likevel ikke tilgjengelig da eierne har rett til å begrense innsynet, forteller Myrvang.

Under planleggingen har historielaget hatt god hjelp fra Arkiv i Nordland, som i løpet av året skal få orden på Meløy kommunes eldste arkiv. Og går alt som historielaget håper på skal også dette arkivet til Meløy.

Lokalhistorie: Foreløpig er hyllene i arkivet ikke oppfylt, men Meløy Historielag håper lag og foreninger i kommunen vil benytte seg av det nye tilbudet.

Tekst og foto:
CONNIE SLETTAN OLSEN

Samler historie på Meløy

MELØY: Anfinn Myrvang og resten av Meløy Historielag inviterer lag og foreninger til å benytte seg av deres nye lokalhistoriske arkiv i gammelbanken på Meløy.

Gammelbanken på Meløy står ferdig restaurert, og i kjelleren blir det historiske arkivet «Meløyarkivet» å finne.

Kenneth Didriksen

Nå er arkivet i gammelbanken på Meløy oppe og går, og nå får folk en mulighet til å oppbevare historiske papirer på en ordentlig måte. Anfinn Myrvang sender en utfordring til lag og foreninger i Meløy.

- Ja, nå ønsker vi å få tak i gamle protokoller, papirer, bilder og lignende, sier han. Lokaliene i banken skal visstnok være ypperli-

ge til formålet, og historielaget lover at papirene er i trygge hender.

- Det viktigste for oss, er at historisk materiale blir tatt vare på, sier Myrvang. Dersom det ikke er ønskelig med innsyn i protokollene, kan allikevel arkivet brukes som et oppbevaringssted. Han ber folk ta kontakt enten med ham, Per Swensen eller Tove Onnes dersom tilbudet

vekker interesse.

APROPOS

Meløy Historielags årbok for 1999 er utsolgt for lenge siden.

- Nå blir det trykket opp et ekstra opplag på 300 bøker, sier Per Swensen, en annen av ildsjelene i laget, så nå blir det mulig for folk å få tak i boka, bare de tar kontakt med historielaget.

Nordlands FRAMTID

Nr. 41 • 91. årgang • Bodo, fredag 18. februar 2000 • Kr 10,00 (Utenfor Nord-Norge kr 12,00)

Historien blir arkivert

MELØY: Meløy Historielag går nå ut og tilbyr lag, foreninger og privatpersoner oppbevaring av historiske dokumenter i det nyetablerte lokalhistoriske arkivet på Meløy.

CONNIE SLETTAN OLSEN

Ideen om et lokalhistorisk arkiv ble født i forbindelse med planleggingen av nytt folkebibliotek. Nå er ideen realisert og ildsjeler i Meløy Historielag jobber nå med å arkivere historiske dokumenter som allerede er kommet inn.

Pappesker

– Tanken bak arkivet er at det kan benyttes til studier, prosjekter og liknende i tillegg til at gamle dokumenter blir tatt vare på. Mange kjenner godt til at protokoller og regnskapsbøker oppbevart i pappesker følger med skifte av formenn og ledere. Etter en tid vil dokumentene bli ødelagt. Derfor tilbyr vi lag og foreninger å arkivere gamle protokoller i arkivet hos oss, forteller Anfinn Myrvang.

Arkivet ligger på Meløy i den gamle Sparebank-bygningen som nå tilhører Stiftelsen Vern om Meløygården.

– Stilles det krav til hvor gamle dokumentene bør være?

– Jo eldre jo bedre, men det er først og fremst innholdet som avgjør hva vi kan ta imot, forteller Myrvang.

Offentlige arkiver

Historielaget jobber også med å få offentlig historie til arkivet.

– Vi er også interessert i å ta vare på dokumenter fra offentlig virksomhet og jobber blant annet for å få Meløy kommunes eldste arkiv. Men dette er foreløpig ikke avklart, avslutter Myrvang.

I disse dager jobber ildsjelene med å arkivere historien til blant annet Meløy Sparebank, Meløy IL, ungdomslaget URD og Meløy Høyre. De som ønsker at deres historie blir tatt vare på og oppbevart i arkivet kan ta kontakt med Meløy Historielag.

● **LOKALHISTORIE:** Anfinn Myrvang i Meløy Historielag tilbyr lag, foreninger og privatpersoner, i Meløy å oppbevare gamle protokoller og dokumenter i det lokalhistoriske arkivet på Meløy.

Foto: CONNIE SLETTAN OLSEN

Verdier i Banken

Med Anfinn Myrvang i spissen fortsetter Meløy historielag sitt omfattende arbeid i Meløygården. I løpet av året kommer kommunens eldste arkiver på plass i velvet i Banken. Men det er ikke alt.

Meløy misjonsforenings protokoller fra 1862 til 1977, arkivet etter Enga Ungdomslag, Meløy skytterlags protokoller og den tidligere sparebank-avdelingens nedtegnelser.

- Dette er noe av det som er på plass så langt. Nå ønsker vi å samle gamle protokoller fra lag og foreninger i hele kommunen, sier Myrvang.

Ubetenksomt

Protokoller forteller nemlig historie.

- Men tillitsvalgte skiftes ut eller slutter. Så blir protokollene stående et bortgjemt sted, kanskje forsvinner de. Vi mener dette er viktig kulturhistorie, og det ville være artig å ha alt samlet på ett sted.

Og ta vare på betyr oppbevaring i de beste omgivelser, tilgjengelig for dem som har behov for å granske historien. Studenter, journalister, historikere.

- I utgangspunktet er nok lag og foreninger flinke til å ta vare på protokollene, men årene

går jo, og så er det kanskje litt ubetenksomhet som gjør at ting blir borte. Her er det nødvendig med bevisstgjøring, mener Myrvang.

Kommunearkivet

Den fysiske siden av saken er ikke noe problem. Altså arkiveringen. Historielaget står nemlig bak en grundig restaurering av kjellerlokalet i Banken, bygningen der dagens Sparebank1 Nord-Norge tidligere hadde filial. Dette arkivet tilfredsstiller nå alle krav til vann- og brannsikkerhet.

- Og dermed får vi nå lov til å oppbevare den eldste delen av det kommunale arkivet her. Det gjelder primært protokoller fra formannskap og kommunestyre og deres korrespondanse. Dette kommer trolig på plass i løpet av dette året, sier han.

Skaper behov

Men det lokalhistoriske arkivet på Meløy skal være så mye mer enn kommunalt.

- Alle lag og foreninger er kontaktet, og vi tilbyr dem å oppbevare deres gamle protokoller. Dette er kanskje ikke et behov som er der i dag, men vi ønsker å skape et behov, og bevisstgjøre folk på hvor viktig det er å ta vare på dette materialet. Ellers vil vi gjerne nå alle som har et arkiv de mener er verdifullt, også privatpersoner og bedrifter. Noen er kommet med sitt allerede, og gir uttrykk for at de ønsker å bruke arkivet aktivt.

I kjelleren i «Banken» på Meløy ligger det ikke lenger penger i velvet. Derimot verdifull lokalhistorie. Anfinn Myrvang (bildet) koordinerer driften på vegne av Meløy historielag.

Taushet

Så langt er det Anfinn Myrvang og Tove Omnes som har tatt seg av det praktiske arbeidet. Materialet skal i arkivbøker, systemiseres, katalogiseres.

- Man kan enten donere til arkivet, eller bare oppbevare det her. Uansett vil vi operere med taushetsserklæring for de som skal bruke det. Det er heller ikke meningen at hvem som helst bare skal stikke innom for å få stillet nysgjerrigheten sin, presiserer Anfinn Myrvang.

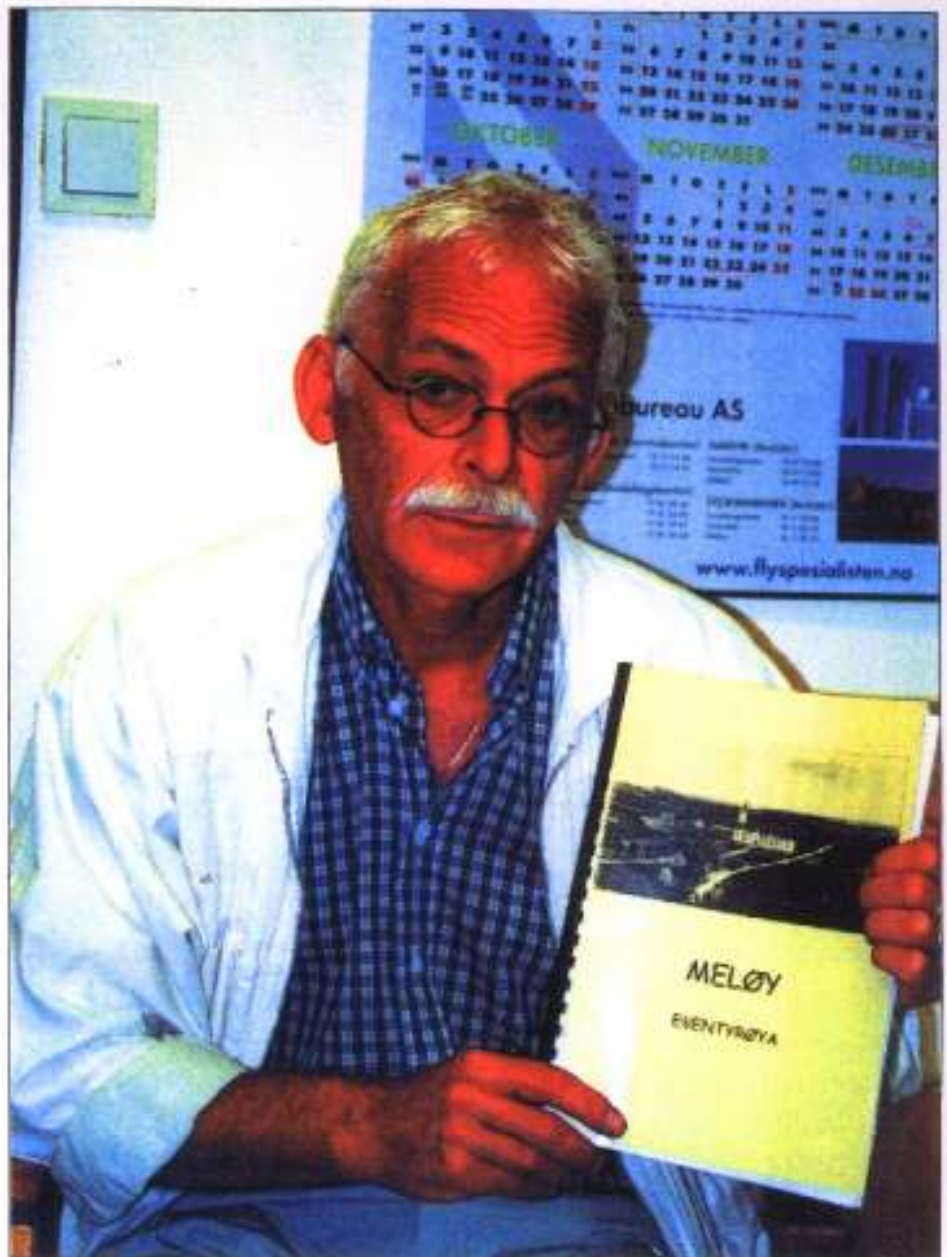
Vi har ennå god plass

"Banken" på Meløy, som idag huser hjemmesykepleien og Meløyarkivet, eies og drives av Stiftelsen for vern av Meløygården. Her ønsker vi å ta vare på historien til lag og foreninger, og gjerne også for private, sier en engasjert historielagsmedlem, Anfinn Myrvang.

- Vi har ennå god plass i arkivet, sier Myrvang. Til nå har flere lag og foreninger sett nytten av å ha en sikker plass for protokoller, papirer, bilder etc.-altså historien. I tillegg har Meløy kommune plassert den eldste delen av sitt arkiv her ute, forteller Myrvang.

Historielaget er interessert i at folk leter i skuffer og skap, på loft og i kjeller, etter papirer, bilder m.m. som kan dokumentere driften av lag og foreningslivet i kommunen. Det er sikkert mange nedlagte lag og foreninger, der papirer osv. ligger hos siste formann, eller lignende, sier han videre. Vi ønsker å ta vare på denne historien, og er behjelpelig med sortering og systematisering hvis dette trengs. I arkivet på Meløy blir arkivaliene tatt godt vare på, lover Myrvang. Den som leverer inn arkivalier kan selv bestemme om almenheten skal kunne ha tilgang til det, og selv sette klausuler for bruken. Arkivet har ingen faste åpningstider, men vi er tre personer som kan kontaktes ved behov, enten det dreier seg om avlevering eller innsyn, sier han.

Hvis det dreier seg om et oppegående lag med god økonomi, tar Historielaget 100 kroner pr. hyllemeter for å dekke utgifter til arkivbokser og lignende. Finnes det ingen penger, eller økonomien er dårlig, koster det ikke noe. Vi vil påpeke at det er ingen som skal "sko" seg på dette tiltaket. Det er

Anfinn Myrvang ser gjerne at flere lag og foreninger, og gjerne også private, benytter seg av tilbudet om arkivplass på Meløy.

et tilbud og en hjelp til folk og lag og foreninger i kommunen, der vi er med på å ta vare på kildene og historien. Før eller senere vil vi kanskje ha bruk for disse, og papirer er gjerne de aller sikreste og mest pålitelige kildene vi har, sier han.

Kontaktpersoner:

Anfinn Myrvang, 8168 Engavågen, tlf. 75 75 17 97

Tove Omnes, 8157 Meløy, tlf. 75 75 12 27

Per Swensen, 8158 Bolga, tlf. 75 75 10 45

Meløyavisa Meløyavisa

ONSDAG 19. APRIL 2000

LOKALKRYSSORD av Idelius Tørrblekk-

	TRALLET	SLAG-STUFD		GÅRV. SAK	ELV VIA		TUFF-STUFD	AULA HAN		PELSJE			
	A	N	F	I	N	N	M	Y	R	V	A	N	
	HAST			FUGLEN	HONN. GJØN		VASND 2446				G		
	G	A	M	L	E		P	O	S	T	K		
20-19 19-20	T						A	T	T	E	N	O	M
ELV		VKL	GRA	SNOVUS	ANGER FALL		DRINK PLAN	SWAGER		H		R	E
APP GRUPPE	A	R		G	I	T			UTTALE BY OG STAT	UNST	U		T
	H		JEG								N		
MANNS NAVN			T		L	B	A	K	E			D	V
	G	E					T	E	L	L	A	T	E
	A	i		SPISS SETE	LØS		WIRALIS VAN		MJERN DALSIDEN	KVINNE NAVN	RÆST		S
ROVFISS DRINK	L	R	O	T	S	i	H		S	Y	Ø	L	E
	E												R
FLIS	I	R	O	T	S	i	H		Y	Ø	L	E	M
													M
													O
													S

Meløy Historielag

Meløy historielag avholder

Årsmøte

torsdag 18. 05.00 kl. 17.00 på
Ørnes Hotell.

Styret

Eventyret i Holandsfjord

I går presenterte Meløy-forfatteren Anfinn Myrvang (53) sin rykende ferske bok viet Svartisen og livet rundt Fondal Gård; en spennende lokalhistorisk beretning skrevet med innlevelse og forkjærlighet.

HÅVARD WILLASSEN

Forfatteren som selv vokste opp i Støyvika i Holandsfjord med Svartisen som nabo, innrømmer så gjerne:

– Dette er ikke bare historie; det er også en aldri så liten kjærlighets-erklæring til et sted jeg er glad i. Og det er en fornøyelse å kunne dele begge deler med andre.

Rikt illustrert

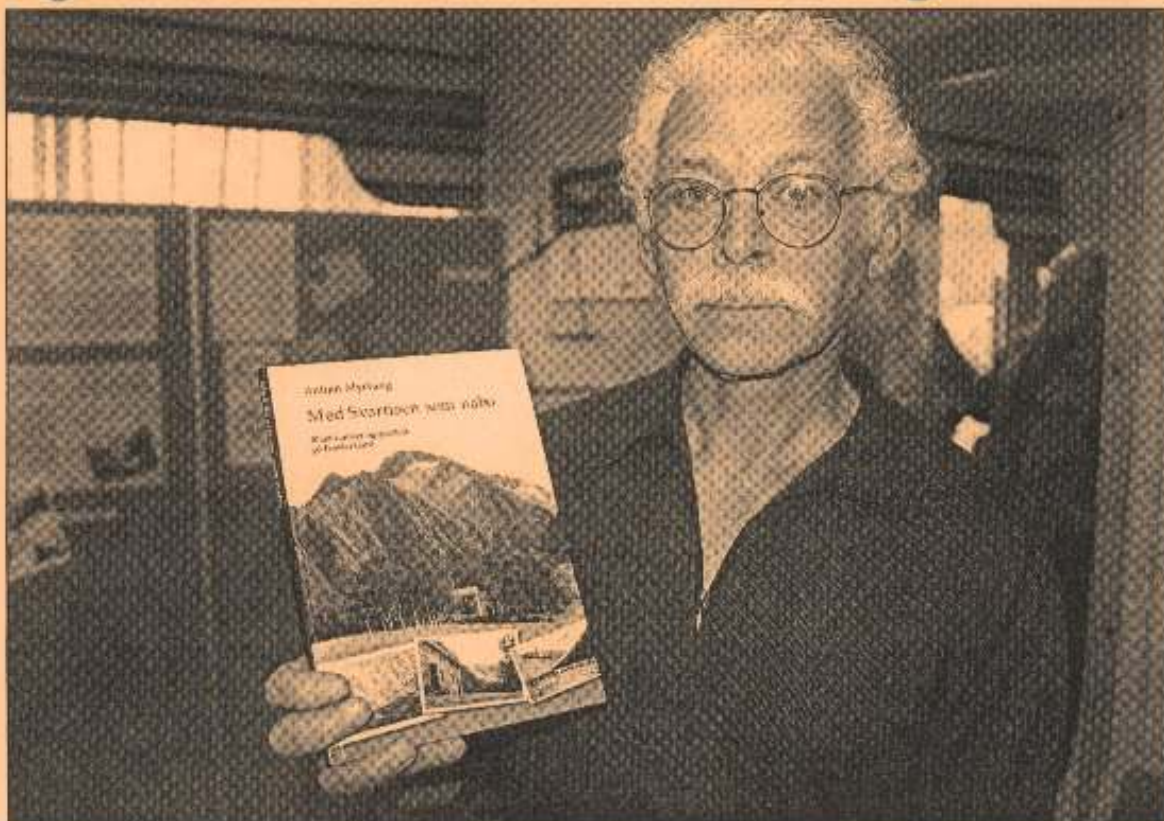
Og det er nettopp det han gjør. Over 130 sider, rikt illustrert med gamle postkort og dokumenter, nyere fargebilder og forfatterens egne akvarellavtrykk, når han tar leseren med på en hundreårig reise til det mektige naturfenomenet i Holandsfjord og Fondal-folket, som gjennom mange ti-år sto sentralt i arbeidet som vertskap for den organiserte turismen i kommunen.

For meløyfjerdingen

– Hven har du skrevet for, Anfinn Myrvang?

– La meg si det slik; dette er en bok primært for lokalbefolkningen, slik at meløyfjerdingene skal bli bedre kjent med meløyfjerdingen.

Mottakelsen var i hvert fall ubeslagentlig i går, da han presenterte og selgte boka ved Ørnes postkontor.

● **GOD BOK!** Meløy-forfatteren Anfinn Myrvang (53) presenterte i går sin nye bokutgivelse «Med Svartisen som nabo - blant turister og godfolk på Fondal Gård».

Foto: HÅVARD WILLASSEN

Forfatteren tar nå med seg boka for å møte folk på postkontorene i Glomfjord og på Halså, før den legges ut i ordinært salg.

«Med Svartisen som nabo - blant turister og godfolk på Fondal gård» har et opplag på 800 eksemplarer, med Meløy historielag som utgiver. Totale produksjonskostnader beløper seg til ca. 80.000 kro-

ner.

Anfinn Myrvang har vært en av klippene i Meløy historielag i en årrekke, og har vært sterkt delaktig i samtlige 15 årbokutgivelser. Boka om Svartisen og Fondal Gård er den andre utgivelsen i hans personlige forfatterkap. Og det bør komme mer. Det fortjener sambygdingene, selv om forfatteren ikke har

nye skriveprosjekter på gang som har konkretisert seg.

Møtte «veggen» som lærer

Men det var lærer han ville bli. Og lærer ble han. Inntil...

– Ja, jeg møtte den berømte «veggen» som jeg aldri trodde jeg skulle møte, og ble syknelst. I dag er det kulturkontoret som betaler min lønn

Suz Anfinn Myrvang, som sender en stor takk til Knut Dahl - etterkommer av Fondal-folket - som har vært til uvurderlig hjelp i bokprosessen, gjennom utallige intervjuer, leverandører av bilder og gamle dokumenter og et nyttig korrektiv under skrivingen.

– Er du selv fornøyd med sluttproduktet?

– Ja!

” Når det i guttedagens slåttorn ryktes at turistskip var ventendes til Holandsfjord var det lett å kaste riva, sette ut spissbåten, hive seg i årene og ro mot Svartisen. Det var en smak av eventyr å reke rundt «Stella Polaris» eller «Caronia» en sommerdag, eller høre summingen av fremmede tungemål rundt Turisthytta på Innerøya, hvor Fondal-folket sto for styre og stell. EILASTRA ANFINN MYRVANG

Historisk bok om Fondal Gård tar form

Arnfinn Myrvang har det meste klart når det gjelder boka om Fondal gård. Her avbildet i forbindelse med utgivelse av en annen bok han har stått for : boken «Beste hilsen»

Meløy historielag er godt igang med utformingen av boka om Fondal Gård, og på forsommeren håper Arnfinn Myrvang i historielaget at boka skal være på markedet.

Kenneth Didriksen

Det er bare en igjen av Fondalsfolket, nemlig Knut Dahl, som fremdeles bor og virker på bruket ved Engenbreen.

- Det er viktig at vi får historien, mens noen enda er igjen, sier Myrvang. Han lover mye bra lesning, og interessante historier om gårdsbruket som har vært brukt til så mangt. Fra tidlig på 1900-tallet, ble gården et yndet turistmål, og som pensjonat hadde Fondalsfolket mange spennende gjester.

MANUSET ER KLART

Myrvang kan fortelle at det ikke har vært noe problem å få tak i stoff nok.

- Vi mangler litt bildemateriale, men manuset er klart, sier han. Et spennende prosjekt, uten tvil, og iløpet av dette året får vi se resultatet av jobbingen, og vi vil alle få muligheten til å bli bedre kjent med historien rundt Fondal Gård.

Med Svartisen som nabo

Det er navnet på den nye boka forfatteren Anfinn Myrvang presenterer på Ørnes fredag 26. mai. Samtidig vil filatelister få en godbit. Det gamle poststempleet fra Fondalen med Svartisen i stempelet skal tas i bruk igjen, men nå med Meløy's kommunevåpen i stempelet.

Kristian Tvenning

Boka til Anfinn Myrvang har også en undertittel - "Blant turister og godfolk på Fondal Gård". Utgiver av bokverket - som er blitt meget leseværdig - er Meløy Historielag 2000.

I forordet til boka skriver Myrvang blant annet: - I mange år har jeg levd med Svartisen som nær nabo. Den har fascinert meg, både som naturfenomen, som turistmagnet og i senere år som sted for utøvelse av brevandringens glede.

Og at det er en som er glad i stedet som har skrevet boka er det ingen tvil om. I forordet skriver han blant annet også dette: - Forfatteren innrømmer så gjerne: Dette er ikke bare historie; Det er også en aldri så liten kjærlighetserklæring til et sted i heimbygda som jeg er glad i. Det er en fornøyelse å

vakre - den ene rolig, flat og bredbrennet, den andre mer vill og mer utliggjelig. Men felles for dem var at de ble et mål for mennesker som ønsket å se dem.

SVARTISSAGNET

Det er mange sagn om Svartisen. Ett av dem er at da Hellig Olav ville kristne helgelendingene, var den en finnekonge som effektivt stanst St. Olav med en isbre tvers over landet. I andre versjoner er det mer lokale figurer som er aktører i isdramat. Felles for disse er at en finn (samt) blir satt til oppgaven med å bringe straffedom eller trølldom til et spesielt sted eller en spesiell person.

Det mest kjente sagnet i Meløy er om presten på Rødøy som var trolovet med en pike langt øst i Sverige. Men da avstanden var stor, svok presten henne. Piken svor en grusom hevn.. Hun sendte en eske (skrin) med en

Fondal Gård i 1934. (Billedier Knut Dahl)

høyde. I kjølige somrer smelter det mindre snø enn den som er kommet i løpet av vinteren. Dermed blir det overskudd i snømassene, og breen vokser. I varme somrer skjer det motsatte. Overskuddet i 1973 ble hele 2,7 meter.

Engenbreen er også Norges lavest liggende brearm. Nå er den bare 10 - 15 over havets nivå, og den rykker fortsatt frem. Den er nå nesten nede i Svartissvannet, og for 70-80 år siden dekket breen hele vannet. Den første vi vet som har skrevet om Svartisen er Petter Dass i Nordlands Trompet.

FONDALEN

Fondalen Gård har vært bebodd fra lang tid tilbake. Myrvang mener sannsynligvis fra før Svartedauen (omkring 1350). Det er gjort flere funn fra gamle fangstculturer, som f.eks. dyregraver, skiferkniv, flintavslag og -verktøy of steinlodd. Det er også funnet slaggrester fra utvinning av myrsmalm. Men oldfunn som kan dokumentere eldgammel bosetting er ikke gjort. Gården har vært krongods, og første gang den er omtalt i gamle skrifter er i 1610. Eier i dag er Knut Dahl, og gården kom i familiens eie i 1878. Hans bestefar - Adolf Fondal - var den første som begynte med turisme i Fondalen.

Anfinn Myrvang har mye historie i boka - både om de som har bodd på gården, bygningen og ikke minst om besøk på gården. Sommeren 1929 var for eksempel Fridtjof Nansen på besøk, og fra Nordkapp sendte Nansen et brev til vertskapet på gården med takk for seg.

Keiser Wilhelm II var også på land ved Svartisen, men på den tiden var organisert turisme mest knyttet til Svartisen Gård. Om keiser Wilhelm var oppe på Fondalen Gård vet man ikke sikkert. Usannsynlig er det ikke da den keiserlige yacht "Hohenzollern" samt de andre tyske skip var i Holandsfjorden i flere dager.

Det er også mulig at forfatteren Johan Bojer har brukt Adolf Fondal som eksempel i "Den siste viking". Fondal reddet

med sin fembøring et båtmannskap akkurat på den måten som er beskrevet i boka. Johan Bojer besøkte nemlig Fondalen i forbindelse med sitt forfatter-skap.

En annen "kjendis" - Tjyv-Henrik - har også besøkt Fondalen.

BOKA

Anfinn Myrvang har skrevet et god - og realistisk - bok om Fondalen, Fondalen Gård og beboerne på gården opp gjennom årene. Boka er letlest, og de mange gode fotografiene gjør sitt til at dette er blitt ei bok man trives med å lese. Han avslutter med følgende skil-

"Stella Polaris" gikk i fast turistfart til Svartisen fra 1928 til 1960. Til høyre den gamle turisthytta i Holandsfjorden. (Billedier Knut Dahl)

kunne dele historien med andre.

Myrvang skriver at i gamle dager ble ofte brearmene - Engenbreen og Fondalsbreen - som strekker seg fra Svartisen platå ned til Holandsfjorden omtalt som tvillingbreene. For vel hundre år siden var de store og

sammen skulle til Norge. Sammen måtte love at han ikke åpnet skrinet. Det lovte han.

Men da han og kona var kommet så langt at de kunne seg Rødøy, ble fristelsen for stor og de lettet på lokket. Ut kom en kvit ånd som dekket land og strand med is. Sammen og kona ble dekket av isen - så også store deler av landet omkring dem. Etter hvert som isen trakk seg tilbake er sannen og kjerringa kommet frem fra isen. Fra RV 17 ute i Holandsfjorden kan man tydelig se de to mot himmelen et par-tre kilometer vest for Fondalen Gård.

Barbara Baarsen Bostrøm skrev i 1925 ned sagnet om Svartisen i versform, og det er gjengitt i boka.

FAKTA

At Svartisen ligger der den ligger skyldes de store nedbørsmengdene. Oppe på breplatået (1000 - 1200 m.o.h.) har det på ett år, som for eksempel i 1973, vært målt opptil 13 meter tett-pakkert snø på en vinter. Ti meter snødybde er alminnelig snødybde om våren i 1200 meters

Breporten ved Engenbreen kunne få imponerende dimensjoner Opp til 10 meter høy kunne den bli. Men det er livsfarlig å bevege seg nedenfor brearmen i dag. (Billedier Knut Dahl)

TURISME

Opp gjennom årene har Svartisen vært - og er fortsatt - en turistmagnet. Folket på Fondalen Gård bygget i sin tid Prins Olavs vei som gikk fra sjøen og oppover til Engenbreen på sydsiden av vannet. De fikk noen hundre kroner i støtte fra Nordensfjeldsøke, og fru til den norske minister i England dømte veien. Turistskipet "Prins Olav" - som hadde vært det forbeholdende kongeskip "Alexandra" i England - fikk veien oppkalt etter seg.

Fondals-folket satte også opp en turisthytte nede ved sjøen i 1927, men den hytta er nå sterkt forfalt. Hytta fungerte bra inntil 1967 da turisttrafikken ble flyttet til Svartisen Gård. Men fortsatt er det svært mange som foretrekker å ta turen opp til breen på Prins Olavs vei. Det er også lettere adkomst til breen denne veien.

dring fra en besøkende inne i Fondalen:

"En fjellrypehunn kommer gående på fjærklede bein bårøver det vakte berget. Litt bortenfor, mellom noen spisse steiner, sitter brunspraglede unger og hul'er seg i regnet. Av og til blunker de heftig for kalde vanndråper. Rypa er urolig. Den går frem og tilbake for å få oppmerksomhet. Brått, som uten varsel, letter den mod vurende vinger. Ungene letter nesten samtidig. Fjellets fugler er raskt vekk, som tatt av tåka. Ei elgku med to vakte og forpjuskede kalver, født tidlig en kald morgen i spirende vårskog, myser mot de lovede solstrålene. De står stille og kurer. Kanskje klarer det nå?"

- Jo, Fondalen er vill og vakker - også for vandringmannen, skriver Anfinn Myrvang. Les boka og bli overbevist.

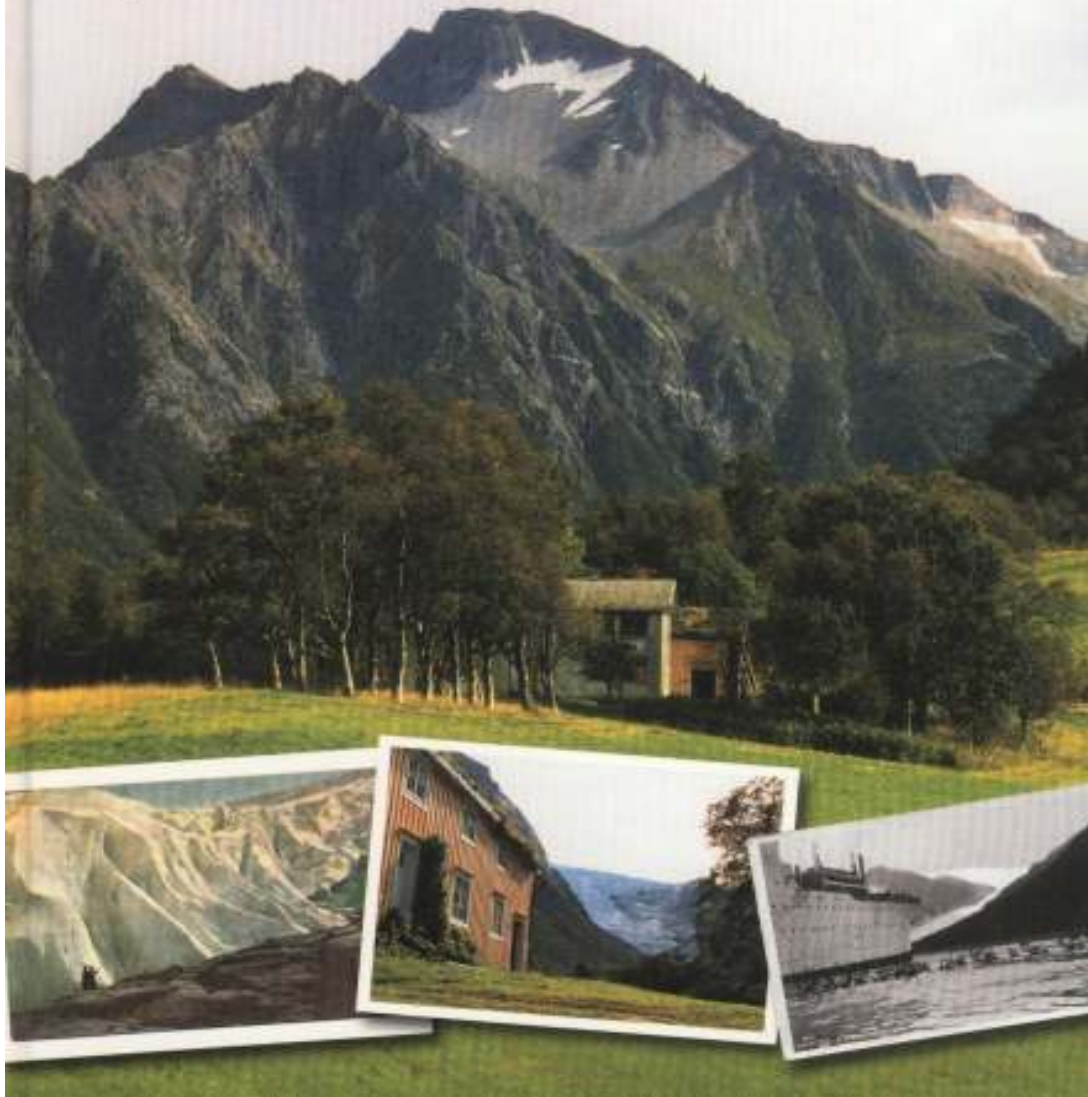
Forfatteren Anfinn Myrvang

Anfinn Myrvang

Med Svartisen som nabo

Blant turister og godtfolk
på Fondal Gård

Meløy Historielag har siden starten i 1984 gitt ut en rekke lokalhistoriske bøker.

”MED SVARTISEN SOM NABO” gir en smakebit av turisthistorien rundt Svartisen og livet på Fondal Gård i Meløy. Folkene på denne gården i Holandsfjorden sto gjennom mange ti-år sentralt i arbeidet med turistlivet i kommunen, men Fondalsfolket hadde også mange andre jern i ilden. Fremsynt allsidighet preget liv og virke på gården. Dessuten er Fondalen en naturperle, vel verdt et besøk.

Med denne boka ønsker Meløy Historielag å gi deg en guide til bedre kjennskap om Meløy-naturen og vår nære historie.

God lesning!

"UTFLYTTERDAGAN PÅ MELOY"

midt i juli 2000

med "stand" i Arkiv-banken, Meløygården

Demonstrasjon fra arbeidet med å legge
Kirkebøker fra Meløy sogn på CD.

Kristin Tvenning Hansen og Erling Tostrup åpner "VTFLYTTERDAGAN" 2000 på Meløy

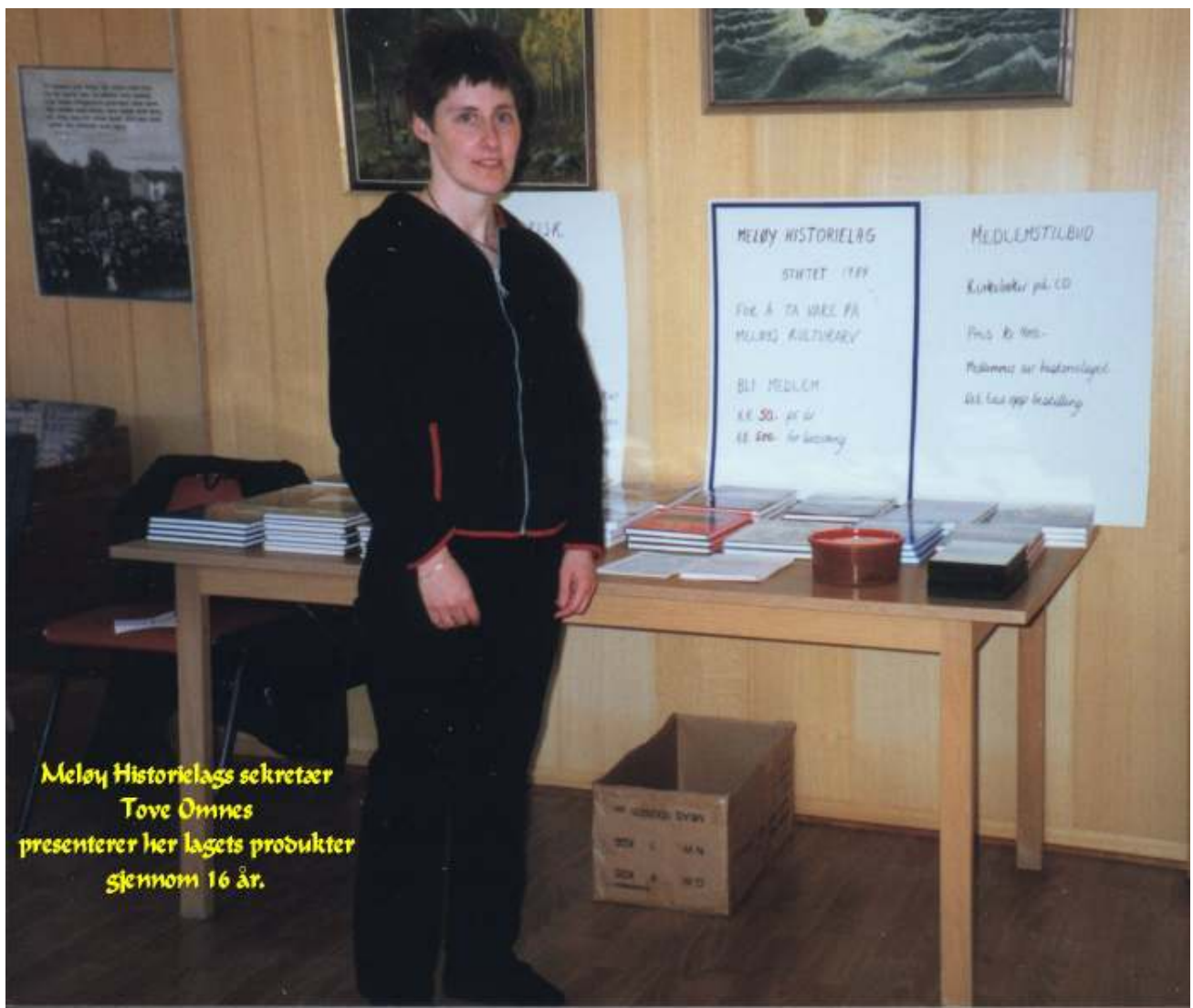

**Herredsstyret Anno 1884 i en hemningløs fortolkning utenfor
Allmuestua i Meløygården**

Manuskript: Anfinn Myrvang, i fri utfoldelse etter studier i gamle protokoller

**Meløy Historielags sekretær
Tove Omnes
presenterer her lagets produkter
gjennom 16 år.**

**TVSENARSTREET i Meløy ble plantet i Meløygården
fredag, den 9. juni 2000
av Martin Røyen Tvenning Bones (11), ordfører Oddleiv Torsvik
og Esther Olsen Røshagen (95), den eldste på øya (døde samme høst).**

MEDLEMSBLAD

FOR MELØY HISTORIELAG

DESEMBER 2000

Historie på kjøøl

Svært mange av meløyfjerdingene har opp gjennom tidene hatt et nært forhold til havet. Havet har vært ferdselsåre og sted for rekreasjon, her har unge og gamle - fra alle slags farkoster - hentet sitt levebrød. Og nettopp i kommunens fiskerier ligger det mye historie: båter og bragder, menn og slit, storm og stilla, bomtur og rikdom ...

Mye av vår historie innen fiskeriene er beskrevet. I 1991 gav Meløy kommune ut "Fiskerihistorie for Meløy", et bokverk som mange gikk og ventet på. Her serverer forfatteren Svein Fygle vår lokale fiskerihistorie fra 1850 til 1990, rikt illustrert gjennom 370 sider. Tørrisen-rederiets historie kom i et eget hefte da rederiet feiret 50-års jubileum i 1994. Ellers er bruddstykker av vår fiskerihistorie kommet frem i artikler i Historielagets årbøker tid om annet. Men her er enda mye igjen som bør gripes tak i.

Nå i høst forsvant snurperen "Aamnes" fra kommunen. Båten har en utrolig lang historie og har drevet forskjellig typer fiske både i nære og mer fjerntliggende havområder. Dessuten var den en av landets

eldste trebåter som var i drift som fiskebåt. Opprinnelig het den "Urda" og var bygget som galeas i Kvinnherad i 1882. Noen år etter at Olsen-brødrene kjøpte båten ble den forlenget til 93 fot og ombygd slik at den lastet 2400 hl.

Mange vil hevde at med salget av "Aamnes" forsvant både et stykke kulturhistorie og fiskerihistorie ut av kommunen. Det er en sannhet vi skal være enige i. Men samtidig har vi forståelse for at eierne ikke kan sitte med båter som ikke lenger fyller dagens krav og behov.

Skal vi likevel våge å håpe på at "Aamnes" kan bli kjøpt tilbake til kommunen og få en plass i Kystkultursenteret som planlegges på Halså? Der vil den rettelig høre hjemme.

I årets årbok er tre Meløy-båter beskrevet: "Meløytrål", "Kjellnes" og "Bjæranngfjord" - alle båter som nå er "skygger og borte". Vi håper at vi i årene som kommer kan få frem flere fiskebåt-historier. Her skulle være nok å ta av for den interesserte skribent. Men det haster, for kildene blir stadig færre. □

STYRET

i Meløy Historielag: Per Swensen, 8158 Bolga (leder), tlf. 75751045, Tove Omnes, 8157 Meløy, Per Hogne Jensen, 8150 Ornes, Ashild Ursin, 8170 Engavågen, Rolf Sorgård, 8157 Meløy.

MEDLEMSBLADET

Red.: Anfinn Myrvang, 8170 Engavågen, tlf. 75751797.

HJEMMESIDE

<http://home.sol.no>
-utorsvik/meloy/histlag/

ÅRBOKA 2000

Årets utgave av "Meløy - den stille fjerding" kom i salg rundt 20. november. Som tidligere er den å få kjøpt både i bokhandelen og i butikker rundt om i kommunen. Den kan også bestilles ved henv. til Per Swensen i Bolga. Boka er på rundt 145 sider og koster kr. 200,-

Den bygda som presenteres i år, i tekst og nye/gamle bilder, er Selstad. Glomfjordtreff og minner fra oppvekst i industri"byen" er viet mye plass, og en skrivende utflyttet meløyfjerding har fått bofre seg i boka - for å nevne noe. Men kjøp og les, det er det lureste.

GOD STOFFTILGANG

Blir det aldri fritt for årbokstoff blant bokas trofaste lesere og kjøpere, undret vi. Nei, så visst ikke. Stofftilgangen har så menn ikke avtatt etter som årene har gått. For redaksjonen er jo det et luksus-

problem. Men det fører også til at en del stoff blir liggende over til neste bok. Så ikke fortvil om ikke alt du sendte inn ble med i år. Det kommer ny bok neste år.

KULTUR-NYTT

Etter som Historielaget og Kulturkontoret delvis arbeider i samme hage - men i forskjellige bed - setter vi hermed på bordet et lite knippe kulturnytt:

NY MUSEUMSBESTYRER

Per Hogne Jensen fra Ornes er tilsatt i 50 % stilling som bestyrer ved Meløy Bygdemuseum. Han kan bl.a. svare på spørsmål vedr. gamle bilder fra museets billedarkiv.

HISTORISK LØYPE

Lillian Slottsva på Kulturkontoret arbeider med å tilrettelegge/skilte en historisk løype på Meløy. Arbeidet skal være ferdig til sommeren. Hun jobber også med en brosjyre som skal være en

VEIVISERTIL KULTURMINNER

i kommunen. Dette skal bli et nyttig hjelpemiddel både for turisten og for den kulturinteresserte lokalbeboer.

GAMMEN PÅ GLOMFJELLET

Arbeidet med ny gamle ved noedostenden av Lille Storglomvann er i gang. Byggenmateriale skal til fjells i løpet av høsten/vinteren, og byggearbeidet starter så snart snøen er gått til sommeren.

"KJÆRE MELØY"

er navnet på praktboka om Meløy kommune ved tusenårsskiftet som Kulturkontoret gir ut i disse dager. Boka, som er "full" av fargebilder, kan kjøpes i bokhandelen og fra Kulturkontoret. Prisen er 368 kroner.

Når jeg Historien, det livets Spil betrakter, beklager jeg, jeg ei har læst med større Flid, Når så jeg ser igjen hvor lutt den Sandhed magter, beklager jeg, den tog formeget af min Tid.

Ludvig Holberg: Om Historien

KOMMUNE-ARKIVET

Det er nå bestemt at Meløy kommunes eldste arkiv (herredsstyre og formannskap) skal tilbakeføres til kommunen, etter å ha vært til ordning og katalogisering hos Arkiv i Nordland i Bodø. Kommunearkivet skal plasseres i Historielagets arkiv - "Meløyarkivet" - i gammelbanken på Meløy. Flyttingen vil sannsynligvis skje i løpet av vinteren. □

KIRKEBØKER PÅ CD

Vi minner om at kirkebøkene for Meløy nå finnes på CD. Dette er et godt tilbud til alle slektsgranskere. Kontakt Per Swensen for nærmere opplysninger om bruksmuligheter/kjøp/leie. I samme åndedrag nevner vi at

Øystein Birkelunds siste slektsbok "Slekten etter Johan Henriksen og Gausla Olsdatter" (1999) som har vært utsolgt nå er å få kjøpt igjen. Henvendelse til forfatteren. Og Per Braseths "Per Andersen-slekten" fra Meløy (1999) kan fås kjøpt v. henv. til forfatteren eller til Einar Torset, Halså. □

Hvor ble det av ÅRETS SOMMERTUR?

Historielaget er alltid lagt ut på tur i løpet av sommeren. Men sånn ble det altså ikke i år. Det var verken lyst eller reisemål eller godvar det skortet på, men ganske enkelt lagets økonomi. Noen turer har kostet laget ganske dyrt, og de store subsidier fra lagets side var ikke mulig denne sommeren. Leieprisen på fremkommestrukt har øket betraktelig, og i lagets kasse kunne man skimte bunnen. Derfor altså!

Men åpner det seg muligheter neste sommer, så er vi "på han igjen". Kanskje ingen langtur - "nærkvestan" byr jo også på så mangt ... □

Det var en gang et FATTIGVESEN ...

For en tid siden fikk redaktøren i hende noen papirer som forteller litt om fattigvesenet i Meløy kommune. Her står det bl.a. å lese at det i 1841 ble utbetalt 58 spd. i oppfostringsbidrag til 14 barn og eldre fattige. Fattigkassens inntekt kom fra forskjellige legater, mulker, ofringer i kirken og fra salg av etterlatenskaper etter fattige.

I 1902 var det bare 3 legdslemmer i kommunen. Den ene av dem hadde vært plassert 10 forskjellige steder, for 10 øre pr. dag. Samme år var det 17 oppfostringsbarn og 27 såkalt bortakkorderte. Syllonen for 2 serker og 1 par benkler var 75 øre.

Å havne "på fattigkassen" var ikke bare høre. Men - sosialhjelp fantes faktisk også den gang.

Est. returadr.: Meløy Historielag, 8158 BOLGA

Du har vel ikke glemt å kjøpe Historielagets

MELØYKALENDEREN 2001

En passelig billig, lettsendt og trivelig hilsen heimanifrå til venner, utflytete, barn som er ute på skole, historieinteresserte ... Kr. 50,00. Du finner den i butikken!

HAR DU SETT HELLERISTNINGENE?

Ikke det? I så fall er du ikke alene om det. Vi har to helleristningsfelt i Meløy: på Fykanbergan og i Amnessundet. På Fykan kan ristningene være vanskelig å få øye på, selv om det på stedet et tilrettelagt for publikum og tegningene er avbildet på informasjonsstavle. Det har flere årsaker: lysforhold, vått eller tørt berg, grunne ristninger m.v. spiller inn.

For en tid siden fikk Kulturkontoret en henvendelse fra en klasse ved Reipå skole som hadde vært på Fykan, men ikke sett noe til ristningen. Hvor er de blitt av, undret de.

For et utrenet øye er tegningene i berget nemlig ikke lette å få øye på. Og ristningene "slites" av vær og vind, tråkk i området, nedfall osv. Derfor er man i et dilemma: hvor mye ferdsel er tilrådelig i området? Kan vi risikere at ristningene blir borte? Hvorfor kan man ikke for eksempel male over tegningene slik at de vises bedre? Dette spekulerer man litt på, og i samråd med arkeolog vil det nok komme en avgjørelse om hvordan man best kan la helleristningene "leve" videre. □

HJEMMESIDEN til historielaget blir stadig oppdatert. Her gjør Unni Torsvik og Gunnar Langford en flott jobb. Anbefal andre å ta en titt; den er verdt det! Er det lenge siden du besøkte vår hjemmeside? Hvis så er, gå straks til PC-en og tast deg inn på adressen: <http://home.sol.no~utorsvik/meloy/histlag/>

To av i alt 23 figurer i helleristningsområdet i Amnessundet

JULESIDER 2000

Nordlands

FRAMTID

Nr. 182 191. Tryksted: Bodø, tirsdag 5. desember 2000 • Kr 10,00 (Utenfor Nord-Norge kr 12,00)

i forbifarten

● **ÅRBOK-SAMLING:** Historielagets medlemmer og lokale forfattere var forleden samlet på Ørnes Hotell i forbindelse med slippet av årets årbok for Meløy.

Foto: HÅVARD WILLASSUN

Meløy

Den stille fjerding

Årbok nr. 15
Meløy Fjerding

Forord

Her er vi igjen – med bok nr. 16 og nytt lesestoff, for deg som har en liten eller stor rotstubb i Meløy-jorda, og som du vil holde liv i. Det er slike røtter som stelles og holdes ved like ved for eksempel utflyttertreffene som folk med Glomfjord-blod i årene har gjort til en tradisjon. Ved å omskrive mottoet fra forannevnte treff – som er beskrevet i boka – til «En gang meløyfjering – alltid meløyfjering», ønsker vi å understreke at årboka skal være med på å få leserens Meløy-røtter til å gro seg enda fastere i det meløyske.

Takk til deg som har gitt boka det innholdet den har. Noen har møtt en redaktør som har tigget og mast. Andre sender trofast stoff – uoppfordret. Til det sier vi: Tilgi maset – og takk for omtanken!

I år som i fjor vil du se at ikke alt stoff er gammel historie. Det er ganske enkelt fordi dagen i dag er historie i morgen. Det som skrives, skrives ikke minst for fremtiden.

Vi håper du får noen hyggelige timer med årets bok. Gi den gjerne som gave, eller anbefal den til en venn.

Anfinn Myrvang
Redaktør, årboka 2000.

Nordlands FRAMTID

Nr. 278 • 91. årgang • Bodø, torsdag 30. november 2000 • Kr 10,00 (Utenfor Nord-Norge kr 12,00)

Årbok nr. 16 fra Meløy historielag

Driftige Meløy historielag har klart det igjen; utgitt en variert og til tider svært interessant årbok - nummer 16 i rekken - med appell til alle som måtte ha den minste rotstubb i den stille fjerding.

HÅVARD WILLASSEN

Årets årbok byr på 145 tettskrevne sider, rikt illustrert med bilder fra fjærn fortid, nyere lokalhistorie og nåtid.

Eller som redaktør Anfinn Myrvang så treffende sier det: - Ikke alt stoff er gammel historie. Ganske enkelt fordi dagen i dag er historie i morgen. Det som skrives, skrives ikke

minst for framtiden.

Summen av redaksjonens iderikdom og 35 kreative bidragsytere i bokform er gullverd for Meløy kommune. Det styrker gammelt samhold og gir historieløse innflyttere identitet og rotfeste.

Gullkorn

Tradisjonen tro bringer årbo- ka leseren tett på mennesker

og slekter og steder i drama og fest. Redaktørens jakt på husdiktere med skjulte gullkorn i skrivebordsskuffa har i år brakt den utflyttede meløyfjerdingen Geir Stigen ut til folket. Av lokale kunstnere er turen kommet til malemester Johan Aage Iversen.

Bygd i fokus

Geografisk er det satt spesiell fokus på bygda Selstad mellom Neverdal og Glomfjord. Men også industristedet innerst i Glomfjorden er viet stor oppmerksomhet mellom båter og bruk i årets utgave. Boka gjenspeiler

variasjon og spennvidde som kommunen selv. Og best av; kilden synes utømmelig.

Også kalender

- Ja, vi er så privilegert at stofftilgangen er større enn det vi klarer å ta unna, selv om vi har økt sidetallet de to siste årene. Og det er jo et «luksusproblem» sier en stolt og fornøyd Anfinn Myrvang. Som alltid har historielaget klart å trylle fram historiske bilder til en ny årskalender parallelt med årboka. Begge i et opplag på 1.500 eksemplarer uten ferskvarestempel.

● DEN STILLE FJERDING: Per Hogne Jensen (t.v), Per Swensen og Anfinn Myrvang i Meløy historielag er ute med ny årbok og årskalender. Foto: HÅVARD WILLASSEN

TORSDAG 7. DESEMBER 2000

Meløyboka

Årets Meløybok er lagt ut for salg. Boka er etter min mening en av de bedre som er utgitt fra dette holdet. Den omhandler hele Meløyfjordingen, med mye lesestoff fra de fleste bygdene. Dessuten er det flere historier fra Glomfjord, der det i gamle dager, som nå, - skjedde mye på industrifronten. Heller ikke er Konrad Kommune glemt i denne boka. Som forfatteren Per Swensen skriver så fint: "Konrad Fjellgård er en av de mest profilerte og markante ordførerne Meløy Kommune har hatt".

Det er beundringsverdig av Elly Holm fra Glomfjord at hun har villet stå frem med sin historie om tragediene i sitt liv. Å lese om dette gjør at de bekymringer vi sliter med i hverdagen, og som vi har en tendens til å blåse så stort opp, blir små i forhold til sorgen hun må ha følt ved å miste så mange av sine nærmeste.

Selv liker jeg godt det som Geir Stigen har formidlet til oss. Som gammel øyværing har jeg hatt den samme utsikten utover fjorden som han så fint beskriver i diktet om Heimlengsel, bare at mitt ståsted var fra Risøya, som "bada i månskinn". Jeg kjenner godt igjen landskapet i hans skildringer. Historiene om de gamle båtene fra bygda vår er også med på å berike denne boka. De var en viktig del av samfunnet vårt en gang i tiden. Både "Meløytrål", "Bjærangfjord", "Kjellnes" og "Forsøket" hadde sentrale plasser i Meløy og omådene rundt.

Boka egner seg godt til julegave både til en selv og andre. Den anbefales på det varmeste.

Lise Kildal

«Slaget om das Luftwaffe»

«Slaget om das Luftwaffe», Meløys årbok for 2000, «Meløy den stille fjærding»:

Kåre Blix har et eventyr i ovenfor nevnte årbok, et eventyr som best passer i Asbjørnsens og Moes eventyrsamlinger for barn. Produktet er av meget tvilsom karakter og allerede i innledningen kommer han med usannheter. Hans høye alder får vel ta skylden for at ikke alt blir riktig.

Hvis det er samme flyet han vil skildre, en «Henkel» - og som jeg hadde et innlegg i Nordlandsposten om for mange år siden, så kom dette flyet nordfra, landet like ved Ørnes og takset opp i hagen til Sigurd Bernhoft. At nevnte fly gikk ned ved Glomneset, er det rene oppspinn, eller kanskje Kåre Blix snakker «om en annen krig»?

Kåre Blix har med sitt produkt forsøkt å skape en «krigs glorie» om sitt hode, samtidig som han i heller negativ retning nevner både undertegnede samt min far, og forsøker å sette mitt innlegg i Nordlandsposten i et tvilsomt og løgnaktig lys. Her skal Kåre Blix komme dundrende til kort. Det er rart at ingen, selv etter 60 år, ikke har fått greie på Kåre Blix' store innsats for fedrelandet.

Som nærmeste nabo og øyenvitne til det som foregikk, og som er den rene sannhet, har ikke Kåre Blix noen som helst mulighet for å komme med noen korreksjoner til hva jeg skrev i Nordlandsposten.

Kåre Blix innlegg er spekket med usannheter fra ende til annen, og det er forbauende at han kunne få innpass i et så seriøst organ som «Årboka for Meløy».

Før jeg sendte mitt manus til Nordlandsposten, forela jeg dette for flere av «bondehæren», bl.a. avdøde Einar Korsnes, som kunne bekrefte at alt jeg skrev var sannhet. Einar Korsnes var fullt «oppegående» og med sine fulle fem. At Kåre Blix så mange år etter kommer med en langt annen versjon av hva som hendte, får stå for hans egen regning, og så får leserne bedømme selv hvem som kan bære på sannheten og de faktiske forhold.

Rolf Dybvik,
Ørnes

EV*LESERBREV*LESERBREV**"Slaget om das Luftwaffe"****Meløys årbok 2000, Meløy - den stille fjerding.**

Kåre Blix har et eventyr i ovenfornevnte årbok, et eventyr som passer best i Asbjørnsen og Moes eventyrsamlinger for barn. Produktet er av meget tvilsom karakter. Hvis det er samme flyet han vil skildre - en "Henkel" - og som jeg hadde et innlegg om i Nordlandsposten for mange år siden, så kom dette flyet nordfra, landet like ved Ørnes og takset opp i hagen til Sigurd Bernhoft. At nevnte fly gikk ned ved Glomneset er det rene oppspinn, eller kanskje Kåre Blix snakker om "en annen krig"?

Kåre Blix har med sitt produkt forsøkt å skape en "krigsglorie" om sitt hode, samtidig som han i heller negativ retning nevner både undertegnede og min far, og forsøker å sette mitt innlegg i Nordlandsposten i et tvilsomt og løgnaktig lys. Her skal Kåre Blix komme dundrende til kort.

Som nærmeste nabo og øyenvitne til det som foregikk, og som er den rene sannhet har ikke Kåre Blix noen som

helst mulighet for å komme med noen korrekturer til hva jeg skrev i Nordlandsposten.

Kåre Blix' innlegg er spekket med usannheter fra ende til annen, og det er forbausende at han kunne få innpass i et så seriøst organ som årboka for Meløy.

Før jeg sendte mitt manus til Nordlandsposten forela jeg dette for flere av "bondehæren", blant andre avdøde Einar Korsnes, som kunne bekrefte at alt jeg skrev var sannhet. Einar Korsnes var fullt "oppegående" og ved sine fulle fem. At Kåre Blix nå mange år etter kommer med en helt annen versjon av det som hendte, får stå på hans egen regning, og så får leserne selv bedømme hvem som kan bære på sannheten og de faktiske forhold.

Rolf Dybvik

*Leserinnlegget er noe forkortet.
Red.*

LESERNES HJØRNE

På denne side tar vi inn din mening om det meste. Alle leserinnlegg må merkes med fullt navn, adresse og telefonnummer. Vi ser helst at innsender står fram med fullt navn i avisen. Dersom dette av en eller annen grunn ikke er mulig, ber vi om at grunnen oppgis. Vi gjør også oppmerksom på at spesielt lange innlegg muligens kan bli redigert ned. Anonyme innlegg vil ikke bli trykket.

Kapring av tysk kampfly - eller slaget om "Das Luftwaffe"

Det er som regel to versjoner om historien. Den ene er den som bygger på offentlig kildemateriell som er dokumentert. Den andre er den fortellende historie som kan bli manipulert virkelighet slik den er blitt fortalt "rundt leirbålet" på mors/fars/bestemor/bestefars fang når historien ble fortalt for etterslekten.

Historiefortelleren skapte bilder i våre hoder, og spilte på vår iboende frykt, eventyr, glæder, lyst og sorg. De beste historiene kom fra de fortellerne som var flinke til å manipulere. Historien ble alltid avsluttet med at de "var absolutt sanne" selv om en fjær ble til fem høns.

Jeg tror nok Rolf Dybviks historie om kapringen av det tyske flyet på Ørnes 13. april 1940 hører til den fortellende historie.

Jeg viser i så måte til Dybvik's innlegg i Nordlands Framtid av 11. desember 2000, og til en noe forkortet versjon i Meløyavisa samme måned. På den bakgrunn har jeg en del spørsmål.

1. Kan Dybvik føre skriftlig bevis for mine påståtte usannheter i form av offentlig dokumentasjon?

2. Kan det legges frem medisinske bevis for at min høye alder er årsaken til påståtte usannheter?

3. Bør ikke Dybvik fortelle leserne om når de kan finne hans innlegg i Nordlandsposten med å tidfeste dato og år? Dette fordi det er ca. 300 utgivelser i året, og hans innlegg kan ligge langt tilbake i tid.

4. Jeg har gått ut fra at innlegget i Arboka 1999, og innlegget i Nordlands-

posten er kopier. Hvis ikke - er dette manipulerende?

5. Kan Dybvik føre bevis for at jeg har hengt ut ham og hans far i negativ retning? I sin fortelling i Arboka er det han selv som forteller om sin fars behandling i "Bondehæren".

Det er Dybvik selv som har hengt martyrglorien om hodet på sin familie. Han forteller selv at faren forlot stedet, og jeg har bekreftelse på at Anders Dybvik ikke var tilstede under takketalen fra Ellingseter. Jeg kan ikke innse at dette er diskriminerende.

6. Kan Dybvik bekrefte eller skriftlig bevise at korrekt manus er forelagt avdøde skytterlagsmedlemmer for bekreftelse av korrektheten?

7. Kan Rolf Dybvik bekrefte at Anders Dybvik tok med seg sitt gevær, gikk hjem og ringte Ellingseter? Sikre kilder hevder nemlig at telefonstasjonen var ubetjent under aksjonen.

8. Jeg er noe i tvil om hvor Rolf Dybvik oppholdt seg under aksjonen. Var han på aksjonsstedet?

9. Det tyder på at Dybvik's opplevelser var nært knyttet til aksjonsstedet når han skriver om 13-åring med hagle, vettlause gutter og gutt som hoppet opp på en stein og ropte da en tysk flyver ble såret. Jeg finner lite hold i at disse iakttagelser er fra Rolf Dybvik's hjem.

Ellers vil jeg nevne at rektor ved Ørnes skole - såvidt jeg vet - var på nøytralitetsvakt oppe ved Kirkenes da dette skjedde, - og kunne selvfølgelig ikke delta i ak-

sjonen på Ørnes.

10. Han (Dybvik) forteller om sin fars kjennskap til lover og regler om sivilt angrep på militær enhet (Haag-konvensjonen?). Men når han kjennte til loven - hvorfor sørget han ikke for å fjerne barn fra skueplassen? Dessuten - hvorfor tok han ikke sin 14 år gamle sønn med hjem og satte han i "husarrest"?

11. Vi må være glade for at aksjonen forløp slik den gjorde. Dette var et kampfly -Heinkel 115 - tomotors, fullt armert med to 250 kg's bomber, to maskingeværer og ca. 5.000 skudd. Tenk om flyet hadde kommet på vingene og satt i gang en hevnaksjon.

Som dokumentasjon for min versjon viser jeg til at jeg har følgende kildemateriale i min besiddelse: Dommerfullmektig Harald Sund's avhør av flyverne på sorenskriverkontoret i Bodø. Flyverne ble hentet av vaktbåten "Syrian".

Vaktbåten "Nordkapp" var stasjonert i Sandnesjøen, men den ble engasjert under Kattegat-aksjonen i Meløy.

Flyet ble hentet på Ørnes 28. april 1940 av 3. flyavdeling og ført til Tromsø av flyøyntnant Jørgensen. Han var nestleder på Banak flyplass.

Flyet ble innlemmet i Det Norske Flyvåpen med kjennetegn F-62, og senere overført til England sammen med tyske flyvere som skulle avhøres av etterretningsspesonell.

Forsvaret var begeistret over "fangsten" på Ørnes. Man fikk tak i et kampklart fly, flykoden, loggen og den hemmeli-

ge signalkoden samt fire flyvere.

Enn videre har jeg dommerfullmektig Nils Parelius sitt dokument «Krigsdagene i Bodø 9. april - 20 mai 1940», dagboksnotater og deltakelse i forhør av ulik art.

Skriftet er offentliggjort i 1965 etter at Forsvaret hadde klarert bind 4 "Krigshistorien i Norge" av orlogskaptein E. A. Steen juni 1958. Bindet har tittel "Sjøforsvarets kamper og virke i Nord-Norge 1940".

Litt til. De tyske flyverne var Leutnant z. See Joachim Vogler (27 år), Unteroffizier Karl Zaisler, Obergefreiter Walter Himstedt og Unteroffizier Ernst Welp.

De to sårede ble avhørt på Bodø Sykehus. Flyet hadde startet fra Stavanger 13. april ca. kl. 1300 for å fly til Narvik. På grunn av bensinmangel måtte de nødlande på Ørnes. Et annet fly av samme type måtte nødlande ved Brønnøysund. Også det flyet ble innlemmet i Det Norske Flyvåpen.

Flyet falt tørt på Ørnes. Besetningen ble oppfordret til å overgi seg i løpet av fem minutter. Hvis ikke ville det bli skutt på dem. Tyskerne - ifølge forklaringen - viste ingen tegn til overgivelse. Motorene ble startet, men på grunn av fjæra kom flyet seg ikke avgårde. Det ble åpnet ild, og to av mannskapet - deriblant føreren - ble skadet. Da først overga tyskerne seg.

Kåre Blix

Meløykalenderen 2001

M/S Meteor ved Svartisen sommeren 1939. Bildet er tatt av Thor Meyer som var andrestyrmann ombord.
Utlåner: Eva Bjørkum.

MEDLEMSBLAD

FOR MELØY HISTORIELAG

APRIL 2001

Tematema: SLEKTSGRANSKNING

- Kem du e unna?

Du har sikkert fått nettopp det spørsmålet - og selv stilt spørsmålet når du var nysgjerrig på slektstrådene til en du møtte. Og snart gikk praten om foreldre og oldeforeldre, om tanter og onkler og gifting og bosetting.

Slektsgranskning

Bare et fåtall skriver ned og systematiserer sine slektsopplysninger. Det meste lagres i hukommelsen, som for de fleste av oss er en dårlig minnebok. I beste fall gjør vi noen nedtegnelser på lapper eller som ustrukturerte notater i en kladdebok. Problemet for noen er muligens manglende kunnskap om hvordan slektsopplysninger helst bør nedskrives. Man kjenner ikke brukbare og lettfattelige systemer. Dermed blir det med minnet og lappene.

Slektsgranskning er in. Det har ført til at det i dag finnes mange slekts-

bøker som er tilgjengelig, både i private eie og på bibliotekene. Noen av slektsbøkene er faktisk gode, både med hensyn til systematikken og fordi de inneholder mer enn bare navn og datoer. Mange har tatt seg bryet med å skrive ned interessante tilleggsopplysninger om personer, om arbeid, virke, hendelser og skjebner. Det gjør at en slektshistorie kan være interessant lesning også for en som står utenfor familiefellesskapet. Har du lyst å gjøre noe ut av dine notater, kan en begynnelse være å låne en slektsbok og se hvordan andre har løst saken.

En av de siste slektsbøkene på markedet her i Meløy er Karl Ole Torrissens kronike "Torrissan - fra Ærvika i Meløy" som kom høsten 2000. Dette er en uvanlig slektsbok, både fordi den inneholder et usedvanlig rikt billedmateriale og fordi forfatteren har gjort seg flid med bakgrunnshistorien. Dessuten er selve slektsfremstillingen oversiktlig og grei. Også den alminnelige lokalhistorisk interesserte vil ha mye glede av boka.

Slektstreff

Vi vet at sommeren er tid for slektstreff. Et slektstreff er et populært foretak som gjerne strekker

seg over en helg i ferietiden. Da er folket lettest å samle og man kan innbake treffet som en av opplevelsene i ferien.

Noen gjør et flott forarbeid, med utstillinger, hefter, historier, bilder, sanger osv. Jeg har lyst til å nevne et slikt stykke forarbeid, som er et eksempel til etterfølgelse: Tore Furuhat's "Program og historiske fragmenter", laget til Skoglitreffet på Halså/Holandsfjord august 2000. Heftet er en spennende og innholdsrik minnebok, med bilder, "opphavets" historie og oversiktlige familiegreiner. Her er lagt ned nye arbeid. Selvfølgelig er dette beregnet på den nære kretsen, men mye er interessant og spennende også for en utenforstående.

Slektshistorie

Hvordan kan en dele dette med andre? Det finnes nok mange løsninger på det spørsmålet. En er Historielagets årbok. Her kan en hvertfall gratis få publisert til mange lesere noe av stoffet, så fremt det holder visse kvalitetsmessige mål og har interesse for folk utenfor slektskretsen.

I årboka for 2001 vil leserne finne slikt slektsstoff. Her kan en lære av andres arbeid. Og ikke minst: bli inspirert både til å arrangere slektstreff og formidle stoff videre gjennom årboka. Redaksjonen vil være svært takknemlig for slikt stoff. Slikt er brikker i den store mosaikken og det gjør vårt lokalhistoriske overblikk mer spennende og helhetlig.

"E sæll ikkje lisjgluinten"

"(-) Det var ikke bare blomster turisten var interessert i. Plutselig står en svart amerikaner og vil kjøpe lille Thorolf. Han tilbyr store penger til mor Othilde for smågutten, og Thorolf må ha blitt stiv av sårekk. Men sjokket varte neppe så veldig lenge, for Othilde svarte turistene meget resolutt på kvifjordingdialekt: "Ikke far aill de pænga som finnes i værden sæll e lisjgluinten!" Om den pengesterke turistene ikke forsto norsk, så kunne han nok tydelig lese av kroppsspråket at her kunne han se helt høyt fra noen handel. Og lille Thorolf sto som fjetret og var vilme til denne selsomme hendelse. (-)"

Glimtet overfor er hentet fra Tore Furuhat: TURISME I HOLANDSFJORD FOR MER ENN 70 ÅR SIDEN - en artikkel i Skoglit-slektsheftet som er nevnt ovenfor.

HVOR SKAL JEG BEGYNNE?

Starter du med blanke ark, er det naturlig å gå til foreldre, besteforeldre, slekt osv. og spørre om slekta. På grunning av disse notatene kan du gå videre til bygdebøker, folketellinger og manntall, kirkebøker, matrikler, skifteprotokoller, pantebøker, emigrantprotokoller osv. Disse er offentlig tilgjengelig bl.a. gjennom Folkebiblioteket. Et godt tips: Ta kontakt med DIS-Salten Slektshistorielag, Adr. Boks 1191, 8001 Bøde. Her vil du få mange gode råd og tips. Du finner mer om laget på <http://www.disnorge.no/salten/>

ÅRBOKA 2001

Arbeidet med årbok nr. 17 er i gang. En del stoff er kommet inn, mer er gjort avtale om og ventes. Vi håper at det meste skal være i boks før sommerferien. Det betyr at de av dere som har noe stoff på lur ikke må nøle med å sende det inn. Det er flott å få stoffet på diskett, det letter arbeidet. Har du ikke tilgang på PC må du gjerne skrive for hånd. Er du usikker på om det du har er bra nok, så la oss få vurdere det. Vi tar oss av både rettskriving og bearbeiding av stoffet om nødvendig. Så bare "hiv deg i kalosjan". Og ikke glem at billedstoffet er viktig, det lever opp og forteller ofte bedre enn en tekst.

KULTUR - NYTT

FOTOREGISTRERING

Den ikke ukjente lokale fotografen Christian Waatvik etterlot seg en betydelig billedsamling. Det er en viktig oppgave å bevare mest mulig av hans bilder for ettertiden. I den forbindelse har Kulturretuten et prosjekt i gang, hvor Waatviks bilder i første omgang blir scannet. Hva som skal skje videre med bildene, diskuteres for tiden. Det er Odd Olufsen fra Ørnes som står for det betydelige arbeidet med scanning, så langt er ca 1.200 bilder "prekevert" i datamaskinen.

KULTURVERNDAGEN

som hvert år arrangeres i september, har i år temaet "Tre som tradisjonsbærer". Årets kulturminnedag arrangeres i samarbeid med bl.a. lokale husflidslag / husmorlag.

Noe å tenke på -

De menneskene som får mest ut av livet, er ikke de som har levd et sekel, men de som har levd hvert minutt.

Colette

MUSEUMSBESTYRELER

Per Høgne Jensen går etter alle solemerker tilbake til jobben som lærer ved Ørnes skole fra høsten av. Dermed mangler vi igjen en person i denne viktige jobben. Det er kanskje på tide med en grundig gjennomgang med tanke på å finne veien videre med museumsdriften i Meløy.

SOMMERDAGAN

3. - 12. august slår vi gjerne et slag for Kultursjefen lover mangfold, både i geografisk spredning av arrangementene og i kulturuttrykk. En av de store begivenhetene blir avslutningskonserten i Meløy kirke søndag 12. 08, med trompetisten Ole Edvard Antonsen og lokale deltakere fra Salten og Meløy. Kanskje en del av sommerferien burde legges til Meløy i denne perioden?

Evt. retur: MELØY HISTORIELAG, 8158 Bolga

NYE LOKALE BØKER

kommer stadig på markedet. Først ute er NOF Sør-Salten Lokallag med "Fugler i Meløy", som kommer i løpet av juni måned. Boka inneholder omtale av hele 209 arter, som er observert i Meløy i årenes løp. Vi finner også beskrivelse av flere gode fuglelokaliteter i kommunen, og dialektnavn på fugler, for å nevne noe. "Fugler i Meløy" blir innbundet, får ca 100 sider og koster kr. 150,-. Den er rikt illustrert med fargebilder. Skribenter og fotografer er Øystein Birkelund, Magnar Fagerli, Jan Inge Karlsen og Dagfinn Kolberg. Så alle fuglevenner: Kontakt en av disse når sommeren setter inn for fullt. De skaffer deg boka.

Utpå høsten kommer en skolehistorie - Nordtun Framhaldskoles historie. I 1952 kjøpte Frikirken eiendommen Nedre Valla i Sørbygda (lensmannsgården), og året etter startet man opp med Framhaldskole på Nordtun, som ble det nye navnet på stedet. I 2001 er det med andre ord 50 år siden skole ble startet. I 1968 var det slutt med framhaldskoledriften, men det har i ettertid foregått en mangelungen virksomhet, bl.a. har det vært drevet landbrukskurs og leirskole på Nordtun. I dag er Nordtun nok best kjent for Oppretningssenteret. Også denne boka blir innbundet og blir utstyrt med mye billedstoff. Også her er flere forfattere involvert, bl.a. Per Solberg, Arne Gundersen, Knut Øvsenssen og Anfinn Myrvang. Prisen er ikke fastsatt enda. Når den tid kommer, kan boka kjøpes ved henvendelse til Nordtun Oppretningssenteret.

HISTORIELAGETS ØKONOMI

"skrantet" en del i det foregående år, på grunn av en del uforutsette og ekstraordinære utgifter. Bl.a. derfor ble det ingen sommertur. Men nå er vi "ovenpå" igjen, så kanskje blir det lokalhistorisk utflykt denne sommeren. Har du forslag - gjerne til tur i nærmiljøet - så kom med den. Ellers: følg med - følg med!

NYTTIGE ADRESSER

Henvendelser til Historielaget: Per Swensen, 8158 Bolga, tlf. 75751045 (loder). Redaksjon Medlemsbladet: Anfinn Myrvang, 8168 Engavågen, tlf. 75751797.

Årboka i arbeid

MELØY: - Jeg er nå midt oppe i arbeidet med ny årbok for Meløy, sier redaktør Anfinn Myrvang til Meløyavisa. - I den anledning håper jeg at de som har stoff til boka, leverer det se-
nest innen utgangen av mai måned. En god del av stoff har vi fått, men vi håper på enda mere.

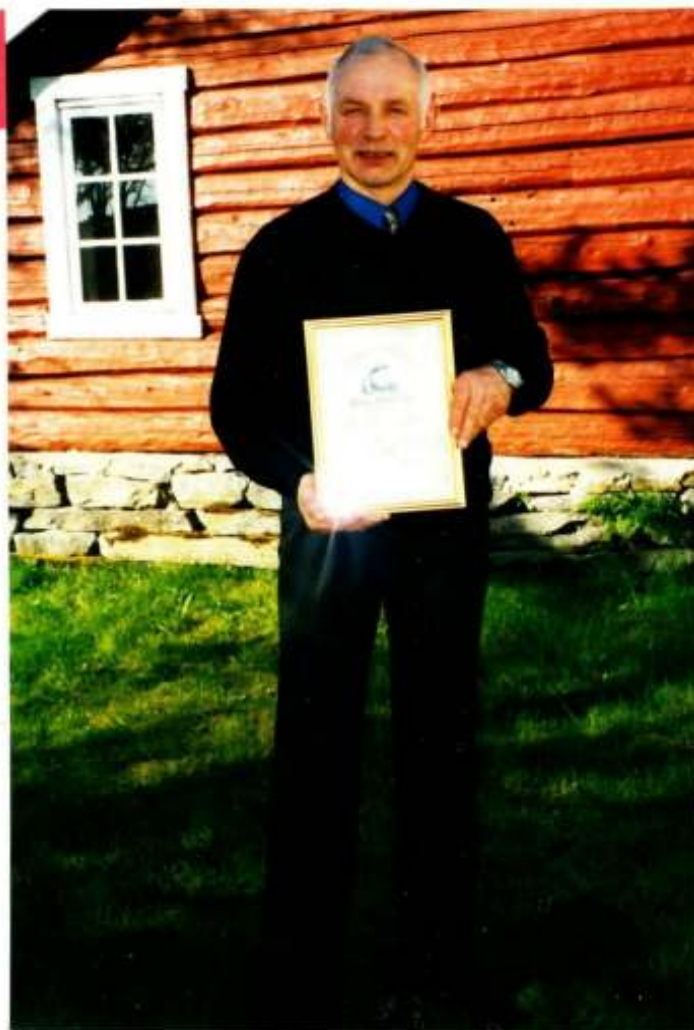

ÅRSMØTE I MELØY HISTORIELAG 25. MAI 2001

I forbindelse med at Kyrre M. Hanssen fra-trådte styret i historielaget, ble han på års-møtet hedret verbalt og med blomster for sin utrettelige innsats så langt for laget. Fru Irene fikk være med å dele æren.

ÆRESMEDLEM

Styret gikk bak lagleder Per Swensens rygg og bestemte at vår leder gjennom alle år fra starten i 1984 på årsmøtet skulle utnevnes til ÆRESMEDLEM av Meløy Historielag. Rolf Sørgeard utførte dette populære innslaget i praksis, og vårt ferske æresmedlem poserer her i historiske omgivelser ved gammelsmia i Ørnesgården.

Meløyåvisa

Årgang 16

Nr. 22 14. JUNI 2001

Løssaig kr. 10,-

Tusensårsfest'' på Meløy

MELØY: Søndag 17. juni inviteres alle meløyfjerdinger til festdag på Meløy. Meløy kirke og Meløygården, begge med en lang og rik historie, er Meløy kommunes tusenårs-sted. Denne

dagen ønsker vi å markere dette stedet som så mange meløyfjerdinger har et forhold til, sammen med kommunens innbyggere.

Dagen starter med gudstjeneste i kirken. Deretter blir det et historisk foredrag samme sted, om kirken og kirkestedets historie. Foredragsholder er Per Swensen, leder i Meløy Historielag. Under veis i foredraget blir det også "servert" noen musikalske innslag.

KONSERT

Utpå ettermiddagen blir det konsert, også den i kirken. Her vil Halsakoret, Tverlandskoret og et mannskor fra øya, samt gitaristen Arne Brattland delta. Meløy Hornmusikk vil også la høre fra seg. Blir været godt, noe vi regner med, blir det både sang og musikk å høre også utendørs.

VANDRING

Mellom foredraget og konserten vil folk få mulighet til å bli med på en historisk vandring - "Fra bauta til bauta". Her starter man ved gravhaugene i Sjyskaret, går gjennom

Meløygården og ender opp ved bautaene ved kirken. Guide under vandringen blir John Gunnar Stigen.

SANG OG MUSIKK

Blir været fint, noe vi regner med (!), blir det både sang og musikk å høre under den historiske vandringen, og ellers i området rundt Meløygården og kirken. Folk skal i alle fall få god tid til å se seg rundt, prate kjenning, drikke kaffe på plenene og hygge seg. Men samtidig ønsker vi selvfølgelig at de som kommer kan dra hjem med både mer kunnskap om stedet i sekken og noen hyggelige musikalske opplevelser.

KOMMUNIKASJON

For de som kommer fra fastlandet, passer det godt å ta ferge på formiddagen fra Vassdal eller Ørnes og ferge tilbake sent på ettermiddagen. Mat og drikke fås kjøpt på Urd, og buss er satt opp fra Meløysund

SENTRALT: Meløygården vil stå sentralt i arrangementet på søndag.

på formiddagen og til Meløysund om ettermiddagen.

FLAGGING

Komiteen for Tusenårsstedet oppfordrer alle på Meløy til å heise flaggene

denne dagen. Og vi oppfordrer meløyfjerdingene til å legge en forsommertur utover til øya, som har så mye historie å by på.

Tekst: Anfinn Myrvang

Meløyavisa

Årgang 16

Nr. 23 21. JUNI 2001

Løssalg kr. 10,-

Tusenårsjubileet er avsluttet

MELØY: Det ble - tross iskald nordavind - en fin markering av tusenårsstedet i Meløy - Meløygården - søndag. Litt lite folk kanskje, men fin stemning.

Kristian Tvenning

Dagen startet med Gudstjeneste der sogneprest Jan Kåre Jacobsen brukte den gamle prekestolen. Til Meløyavisier Jakobson at han også flere ganger vil bruke den - ihvertfall på arrangement der kirken ikke er fullsatt. Organist var hans frue, Live Jacobsen, og som så mange ganger før deltok Arne Nilsen fra Glomfjord med sin trompet.

-Den er i godlage når den får spille i Meløy kirke, sa Nilsen.

Etter Gudstjenesten hadde formannen i Meløy Historielag - Per Swensen - en meget god redegjørelse om kirkene på Meløy.

- Vi vet ikke nøyaktig når den første kirke ble bygget på Meløy, men vi antar det var på 1100-tal-

let, sa Swensen bl.a. Hans foredrag ble ledsaget av musikk med Geir Nygård på saksøfon og Stein Åge Hegle på piano. Deres tolking av Amazing Grace til slutt, var bare god - kjempagod!

HISTORISK

John Gunnar Stigen tok folk med på en historisk vandring fra Sjøskaret gjennom Meløygården, til bautasteinene med et vell av opplysninger fra vikingetiden og frem til i dag - noen kjente, andre litt kjente og mesteparten nye for de fleste.

I Meløygården - setet for Benkestokkslekten, bl.a. - ble det avduket en tusenårsplakett av leder i Tusenårs-komiteen Kristin T. Hansen etter at formannskapsmedlem Arild Kjerpeseth hadde sagt noen ord. Meløy Hornmusikk deltok også

der.

KONSERT

Om ettermiddagen var det konsert i Meløy kirke der Meløy Mannskor var vekket til live igjen. La ikke det bli siste gangen de opptre. Ellers deltok de to gode korene Halsakoret og Tverlandskoret samt Meløy Hornmusikk i tillegg til den kjente gitaristen Arne Brattland. Konserten ble en opplevelse, og kirketjeneren skal ha honnør for varm kirke i den kalde nordavinden.

KATEDRAL: Fra den vakre Meløykatedralen under ofringen

KOMITE: Tusenårsplakett med steinen med tusenårsplakett foran. Fra venstre Roar Sørgård, Kristin T. Hansen, Dorthea Skaret, Erling Tostrup, Ellinor Skaret og Anfinn Myrvang.

KAFFEKOKERE: Disse tre sørget for kaffe, vaffer og pølser. Fra venstre Hanne Helgesen, Svein Henry Klausen og Karianne Sætherskar.

KOR: To fine representanter for Halsakoret Tormod Myrvang og Marit Hansen

VAKKERT: Stein Åge Hegle (til venstre) og Geir Nygård tolket blant annet Amazing Grace på en ypperlig måte

Bli med Meløy
Historielag på
**BUSSTUR
TIL INDRE
SALTEN,**
søndag
9. september.

Påmelding:
Per Swensen
Tlf. 75 75 10 45

Meløy Historielag

PÅ TUR MED MELØY HISTORIELAG

2001 - INDRE SALTEN

Søndag, den 9. september 2001

Etter en relativt lang pause var det igjen duket for tur med historielaget, denne gangen med buss nord-
over og østover rundt Saltenfjorden – søndag, den 9. september 2001.

På Ljønes i Skjerstad fortalte bygdehistorikeren Odd Hals om gamle gravhauger. Han fulgte med bussen
innover til Misvær, og gav en fyldig informasjon på veien om heimkommunen sin.

På Misvær tok bussen en liten runde om den gamle gården Mohus, der en bl. a. finner et eldgammelt
stabbur/"korshus".

Dernest smakte det godt med en kopp kaffe på "Mira Kro".

Bygdetunet på Saltnes på Rognan var neste hovedstopp, og de stilte med guide for anledningen på en
litt fuktig høstdag. På Saltdal Bygdetun finner vi også minnestøtten over Sverre Granlund, kjent fra
"Operasjon Muskedunder" i Glomfjord høsten 1942. Støtten ble laget av kunstneren Laila Lorentzen –
opprinnelig fra Neverdal i Meløy, og avduket under 50-årsmarkeringen for fredsslutningen mai 1995. Av
andre attraksjoner nevnes også Blodveimuséet.

Etter et godt måltid på Rognan Hotell, gikk turen videre til Fauske, og på Fauske Bygdetun tok vi oss tid
til en liten spasertur ned til fjæra og det gamle fembøringsnauset, der også "Skulpturlandskap Nord-
land" har plassert sitt kunstverk.

Lokalhistorikeren Gunnar Kosmo berettet om eldre tider.

Bussen svingte av en liten rundtur via marmorbruddet i Løvgavlen. Herfra er "Tusenårs-steinen" til Fau-
ske kommune hentet og plassert inne på området til bygdetunet.

Siste post på programmet denne søndagen var Per Bjørn Pedersens informative beretning ved minne-
støtten ved hotellet i Saltstraumen, reist av "Bodø Landsogn – avsløret 26. juni 1874". En kjent stemme
fra NRK Nordland fortalte om sitt barndoms heimsted – Saltstraumen.

Som vanlig en hyggelig og interessant historielagstur for å gjøre seg bedre kjent i nabolaget.

På busstur til indre Salten med Meløy Historielag – søndag, den 9. september 2001
Lagleder Per Swensen og bussjåfør Håkon Karlsen

**Første stopp – ved Kjellingstraumen bru i Gildeskål
Åshild Hammer Ursin, Oddleiv Torsvik og Anne-Marie J. Bjørnflaten**

På Ljønes i Skjerstad ble **Odd Hals** ønsket velkommen på bussen som guide gjennom heimkommunen sin. Fra Ljønes så vi over til kirkestedet Skjerstad, som feiret sitt 1000-årsjubileum i 1999. I år 999 var Olav Tryggvasson på kristningsferd i Nordland. I Salten møtte han stor motstand, og høvdingen Raud den rame lot seg ikke overtale til å bli kristnet. Raud måtte bote med livet for sin stahet. Etter denne hendelsen lot folket seg døpe, og fra denne tid regner vi området Salten som kristnet.

Misvær

**På Mohus i Misvær drev en gang
Kristian Mohus butikk.**

Stabbur eller kapell ?

Dette gamle gårdshuset har visst vært brukt til litt av hvert i for-gagne tider. Det såkalte "kors-huset" ble opprinnelig bygd av trevirke fra et gammelt kapell som ble revet i 1720-årene. Huset er dekorert med *akantusranker*.

Gammel- ysteriet

Kaffestopp på MIRA KRO i Misvær

- Der godtfolk møtes ...

Per & Bjørg Swensen, Per Høgne Jensen, Oddleiv Torsvik og Rolf Sørgård

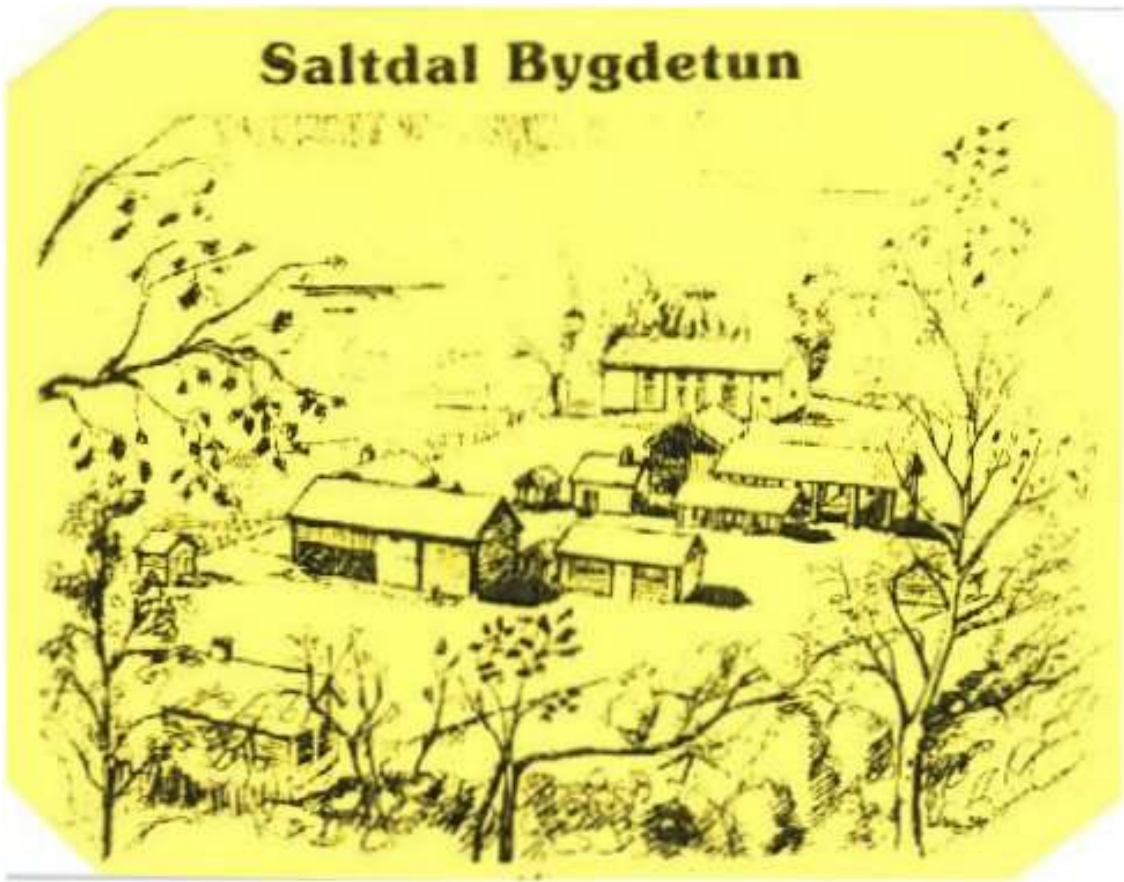
MISVÆR er administrasjonssenteret i Skjerstad kommune.

Gårdteieren her driver riktignok med villsvin i utmarka, men dette eksemplaret er i et ganske annet materiale og er aldeles ufarlig!

"Bakeren" i Misvær sentrum som ønsker oss velkommen til bygda.

Saltdal Bygdetun på Saltnes/Rognan ligger på den gamle Saltnes-gården som ble kjøpt opp i 1974. Saltnes var sentrum i bygda i sin tid. Her sto også kirken fra år 1651, og her ble det bygget flere jekter. Den nye tid satte en stopper for Saltnes som handelssted, kirkested og bygdesentrum.

Skolestua fra Dverset i Saltdal

Guiden på bygdetunet denne søndagen.

Hovedbygningen på Saltdal Muséum – den såkalte "Skipper-gården", er en av de to trebygningene som sto igjen på tunet før oppbyggingen av muséet tok til i 1975.

Saltdal Bygdetun på Saltnes/Rognan består av ca. 20 bygninger og 1.500 gjenstander.

Bysten over politikeren Erling Engan fra Saltdal ble avduket i 1987, og står plassert utenfor "Skippergården" på bygdetunet.

Den enkle og vakre bysten av frihetsforkjemperen Sverre Granlund fra Rognan ble avduket lørdag den 6. mai 1995.

Kunstner: Laila Lorentzen, opprinnelig fra Neverdal
Granlund deltok bl.a. i den viktige sabotasjeaksjonen "Operasjon Muskedunder" i Glomfjord, sept. 1942. Han overlevde denne, men omkom få måneder senere ved ubåten "Uredd"'s forlis utenfor Gildeskål.

"Blodveg-muséet" ble offisielt innviet under 50-årsmarkeringen for iredsslutningen i mai 1995, et samarbeidsprosjekt mellom Saltdal kommune og Statens Vegvesen.

Utstillingen handler om langenes liv og arbeid under nazi-regimet i leirene og på veg- og jernbaneanleggene.

Blodveg-muséet på Rognan er et underbruk av Vegmuséet på Lillehammer.

Blodveien gikk fra Rognan, forbi odden og rundt Botn til venstre på bildet.

Anfinn Myrvang er begynt å kikke på klokka – holder tidsskjema?

**Ved avgang fra Saltdal Museum på
Saltnes/Rognan.**

**Ingunn Johnsen og Arna Andersen
Turid og Anfinn Myrvang**

Middag på Rognan Hotell Norlandia

Fauske Bygdetun

Gunnar Kosmo, pensjonist og rik på lokalhistorisk kunnskap, forteller her i lett duskregn ved storbåtnaustet inne på området til Fauske Bygdetun.

"Leivset-huset" er gammelt og inngår i bygningsmassen på Fauske Bygdetun. Huset leies også ut til arrangement og selskap. Storstua rommer da ca. 30 pers.

SKULPTURLANDSKAP NORDLAND – Fauske

1993 – "Uten tittel", i marmor og aluminium. Kunstner: Per Barclay

To flate steinblokker med dimensjon 120 x 300 x 40 cm hviler på metallstrukturer på fjæra vendt mot det gamle båtnaustet som tilhører Fauske Bygdetun. Tidevannet og endringer av vannstanden gjør at metallet vekselvis skjules og synes. De stadig skiftende betingelsene i naturen gir aldri noen garanti for å se skulpturen igjen slik man en gang så og husket den. Symbolet vi kanskje trodde å ha forstått og mulig kunstneriske assosiasjoner vi måtte ha dannet oss vil gjerne måtte revurderes ved neste besøk.

"TUSENÅRSSTEINEN" i Fauske – tatt ut fra marmorbruddet "Norwegian Rose" i Løvgavlen.

Løding Kro

Kaffepause på Løding Kro, Tverlandet

Saltstraumen

En stopp ved utsiktspunkt/Saltstraumen

Distr.sjef i NRK, Per Bjørn Pedersen, bosatt på Kapstø/Saltstraumen, forteller om bygda si og omegnen til en lydør forsamling.

Denne støtten ved Saltstraumen ble reist av "Bodø Landsogn – afsløret 26. juni 1874"

God plass i arkivet

MELØY: Anfinn Myrvang i Meløy Historielag oppfordrer enkeltpersoner, lag og foreninger om å benytte seg av det historiske arkivet på Meløy. Han forteller at det enda er god plass i lokalene i gammelbanken.

Kenneth Didriksen

Myrvang forteller at det har vært lite pågang i den siste tiden, men håper at det vil ta seg opp nå etter sommeren. Arkivet er et tilbud til alle som måtte ha

bilder, brevsamlinger, protokoller eller annet papirmateriale som de ønsker skal bli tatt vare på og bevart for framtiden.

- Arkivet er oppegående, og vi har enda god plass i lokalene. Vi har en

god del historisk materiale, men håper at flere vil benytte seg av tilbudet, sier Myrvang. Dersom noen er interessert i å oppbevare sine historiske bilder eller dokumenter på en forskriftsmessig måte,

bes de om å ta kontakt enten med Tove Omnes eller Anfinn Myrvang i Historielaget.

HISTORIE: Dette er gammelbanken på Meløy slik den var før ombyggingen, og bildet er et godt eksempel på historisk materiale som må tas vare på. Nå er de gamle banklokalene arkiv, som meløyfjerdingene kan benytte seg av. Bildet er lånt av Conrad Helgesen på Meløy.

Nordlands FRAMTID

Nr. 266 • 92. årgang • Både, fredag 16. november 2001 • Kr. 10,00 (Utenfor Nord-Norge kr. 12,00)

Årbok og kalender

MELØY: Driftige Meløy historielag har en rykende fersk årbok samt ny Meløykalender på gang. På en samling på Ørnes Hotell fredag 23. november vil Anfinn Myrvang & co. presentere årets produkter i selskap med bidragsytere som har levert stoff og bilder til årbok og kalender.

Ny flott årbok

MELØY: Meløy Historielags årbok "Meløy - den stille fjerding" er blitt en viktig anskaffelse for mange, og redaksjonen kan med rette være stolte av årets utgave. På æresplass, og over mange sider er Meløy kommunes tusenårssted representert, med mange flotte og fortellende bilder fra livet på Meløy. Leserne får historien til altertavlen, som er tilbake i Meløy kirke og fortellingen om den gamle Meløy-orginalen Hans Nilsa.

Norge" av Sverre Fagerli.

HISTORIER OG LARV

Fra Sørbygda forteller Liv Eggen om livet rundt sommerfjøsene omkring 1940. Historier om større og mindre opplevelser, spennende personligheter og gamle minner fører oss fram til forløpet til oppstarten av Meløy gymnas (Meløy videregående skole) som i år fyller 30 år. Magnus Birkelund minnes tilbake til "Prestebesøk på rommet" og andre opplevelser fra Bjørrangen i krigsårene, vi får vite hva som stod på den politiske dagsorden for 100 år siden, og Rolv Sørgård forteller i flere små tekster om larv (skøyerstreker) fra gamle dager.

FIN BLANDING

Boka har en fin blanding av gode og tunge minner fra gamle dager, gøy og alvor, bilder og tekst. Ved hver tekst er det laget en liten presentasjon av hver forfatter, og dette fungerer bra.

Og som svar til Myrvang og resten av redaksjonen; Neida, vi er ikke overmette, og vi ser fram til kommende utgaver av årboka.

Kenneth Didriksen

UNGDOM

Redaktør Anfinn Myrvang nevner i forordet at historielaget ikke har lyktes med å få tak i unge forfattere, og det håper vi at laget ordner til kommende utgaver. Likevel kan også ungdommen kjenne igjen folk og hendelser fra året som snart er gått, i Unni Torsviks fine kavalkade bakerst i boka. "Kunstnere i Meløy" er blitt en serie som har gått igjen i de siste utgavene av årboka, og i år er det det unge talentet Ellinor Ann Skaret som blir presentert med noen av sine malerier.

GLOMFJORD

Så forflytter vi oss over til Glomfjord og Jæra-rampen. Bengt "Putte" Jacobsen forteller om inntrykk og opplevelser fra oppveksten i Glomfjord, og flyentusiastene Walter Tøgersen skriver om spennende flyturer. Vi tar en tur ut fjorden, og gjør oss kjent i Våtvik, før vi reiser innover til Glomfjord igjen, og er tilbake i krigens dager. "Operasjon Muskedunder" av Emil Hansen og "Alarm i Nord-

Meløy Historielag arrangerer

ÅPENT MØTE

med presentasjon av ÅRBOK og KALENDER på Ørnes Hotell, fredag 23. november kl. 16.00.

Gründlagt i 1862
 66 211 146 47 128 8400
 15 10 00 00 - nordlandsposten.no
 66 211 146 47 128 8400
 15 10 00 00 - nordlandsposten.no

- MELOY HISTORIELAG -

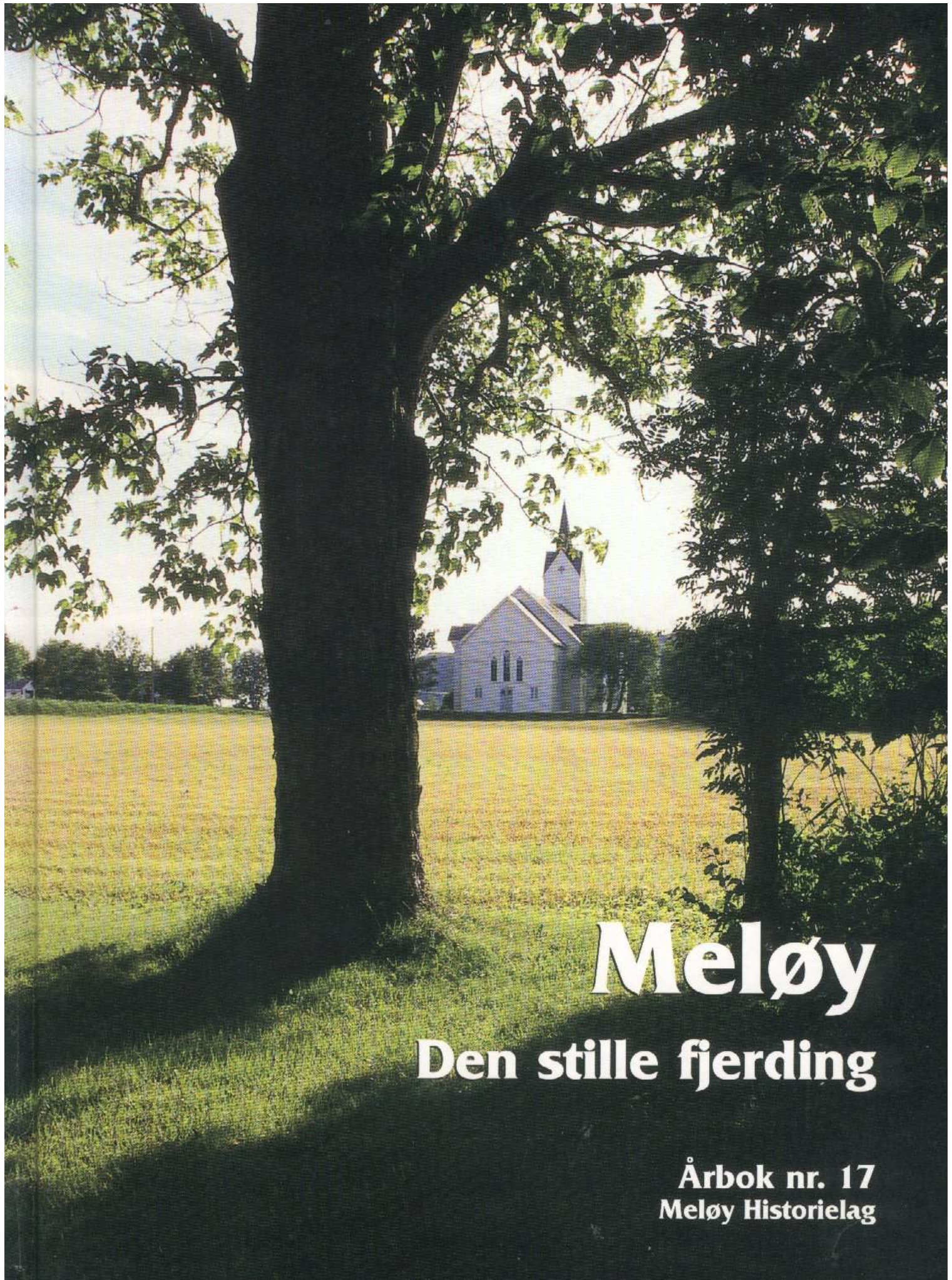
arr. åpent møte med presentasjon av årbok og kalender, på Ørnes Hotell fredag 23. november kl. 16.00.

Årgang 18 Nr. 47 29. november 2001 Løstpris kr. 15,-

Presenterer årbok og kalender

MELØY: I morgen vil årboka for 2001 og Meløykalenderen for 2002 bli presentert til de som har bidratt. Meløy historielag mener at det i år utgis bra produkter, ikke minst takket være de som har bidratt med stoff og bilder. Årboka er blitt et kjærte samleobjekt for mange fastboende og utflyttede meløyfjerdinger, og både boka og kalenderen blir nok å finne under mange juletrær i kommunen.

Meløy

Den stille fjerding

Årbok nr. 17
Meløy Historielag

Forord

Vær så god! Forsyn deg av den nye årboka. Her vil du finne fragmenter fra gammel og ny historie, personer i fortid og nåtid, skjemt og alvor, skilderier fra «huinngammeldagan» og glimt fra det moderne Meløy, minner og opplevelser. Med andre ord: alt er som i tidligere bøker.

Men vi håper at også denne samlingen av likt og ulikt vil være med på å øke kjennskap og forståelse av fjern og nær fortid, samt bevare gleden over å bo i Meløy – eller forsterke trådene som knytter den utflyttede til heimkommunen.

Årbøkene har i årenes løp vunnet seg en trofast leserskare. Vi merker det også på stofftilgangen. Mange kommer med noe de har på hjertet og lurar på om det kan være noe ... Og det er det, som regel. Filosofien bak det du finner i årets bok er enkel nok: Nye forfattere prioriteres, billedstoffet er viktig, dagen i dag må ikke glemmes.

Det som vi heller ikke i år har lyktes så godt med, er å få tak i unge forfattere. Men vi vet at også unge meløyfjerdinger leser i årboka. Den er for eksempel en ikke uvesentlig kilde når skoleelever leter etter stoff og bilder fra heimbygda si. Og vi er selvfølgelig glade for at årboka brukes - til mer enn bare lesing 3. juledag. I den forbindelse vil vi ikke unnlata å nevne at bibliotekene og skolene har et systematisk register over alle årbokartiklene, samt at et oppdatert register er tilgjengelig på internett, på historielagets hjemmeside. Der vil du for øvrig finne mye annet interessant stoff fra lagets gjøren og laden, samt nyttige linker.

Vi håper at du ikke er overmett når du har forsynt deg av årets bok, men at du gjerne tar frem tidligere utgaver – eller begynner å glede deg til den neste. Ha hyggelige timer med årbok nr. 17.

Anfinn Myrvang
redaktør

MELØY-SANGER

Fra tid til annen dukker det opp sanger skrevet til heder og ære for ei bygd i Meløy. Skribentene er oftest glade amatører som pusker i faget på hobbybasis. Når en slik sang dukker opp «fra glemselens skuff» vil årbokredaksjonen gjerne få den tilsendt. Vi deler så gjerne sangen med våre lesere. I slike sanger ligger det gjerne mye nostalgi og gode følelser.

Sangen nedenfor dukket opp i papirene etter Reidun Meyer fra Grønøy, og sønnen Fredrik kom til årboka med den. Dessverre har vi ikke greid å finne ut hvem forfatteren er. Kanskje noen av leserne kjenner igjen strofene og vet hvem som står bak? I så fall er vi interessert i å få vite forfatterens navn, når omtrent sangen kan være skrevet, melodi og om den er laget til en bestemt anledning.

Grønøy

Ukjent forfatter

Grønøy – perle er du kallet
mellom holmer sund og skjær.
Her har vikingluren gjallet
når de hærmenn kom for nær.

Gjennom år, de tusind mange
is og nordhav var din sang.
Så kom dag – fra netter lange,
grønn ble voller, li og vang.

Brått de kleddes – golde strender
skjønt av landets første skog.
Sterke menn og arbeidshender
ryddet heim med hand og plog.

Her ble havn og vikingtufter
mellom haug og hammer lagt.
Så kom fjellmenn kledd i kuffer,
uten rett til jord og makt.

Der ble solgt og der ble handlet
fisk og skinn fra skogens dyr.
Alt til sølv og gull forvandlet,
ryddet gård på mo og myr.

Her de virket, menn og kvinner,
gikk i heim og tun sin gang.
Barndomslek og ungdomsminner,
kjærest skatt og hjertets sang.

Ofte var du mål og merke
for de trette menn mot havn.
Gjennom natt og stormer sterke
ømt de hvasket kjært ditt navn.

Storhets tid og rike minner,
skip og folk fra fjerne hav.
Det som var og det som svinner
er den arv som slekter gav.

Lik en strand ved fjerne kyster
er du eventyrets øy.
Og når nordhav landet ryster
fritt jeg skuer fra din høy.

Titt ditt navn blir nevnt med ære
mellom havets folk fra nord.
Heim for slekten skal du være,
signet land fra far og mor.

Nordlands **FRAMTID**

Nr. 277 • 92. årgang • Bodø, torsdag 29. november 2001 • Kr 10,00 (Utenfor Nord-Norge kr 12,00)

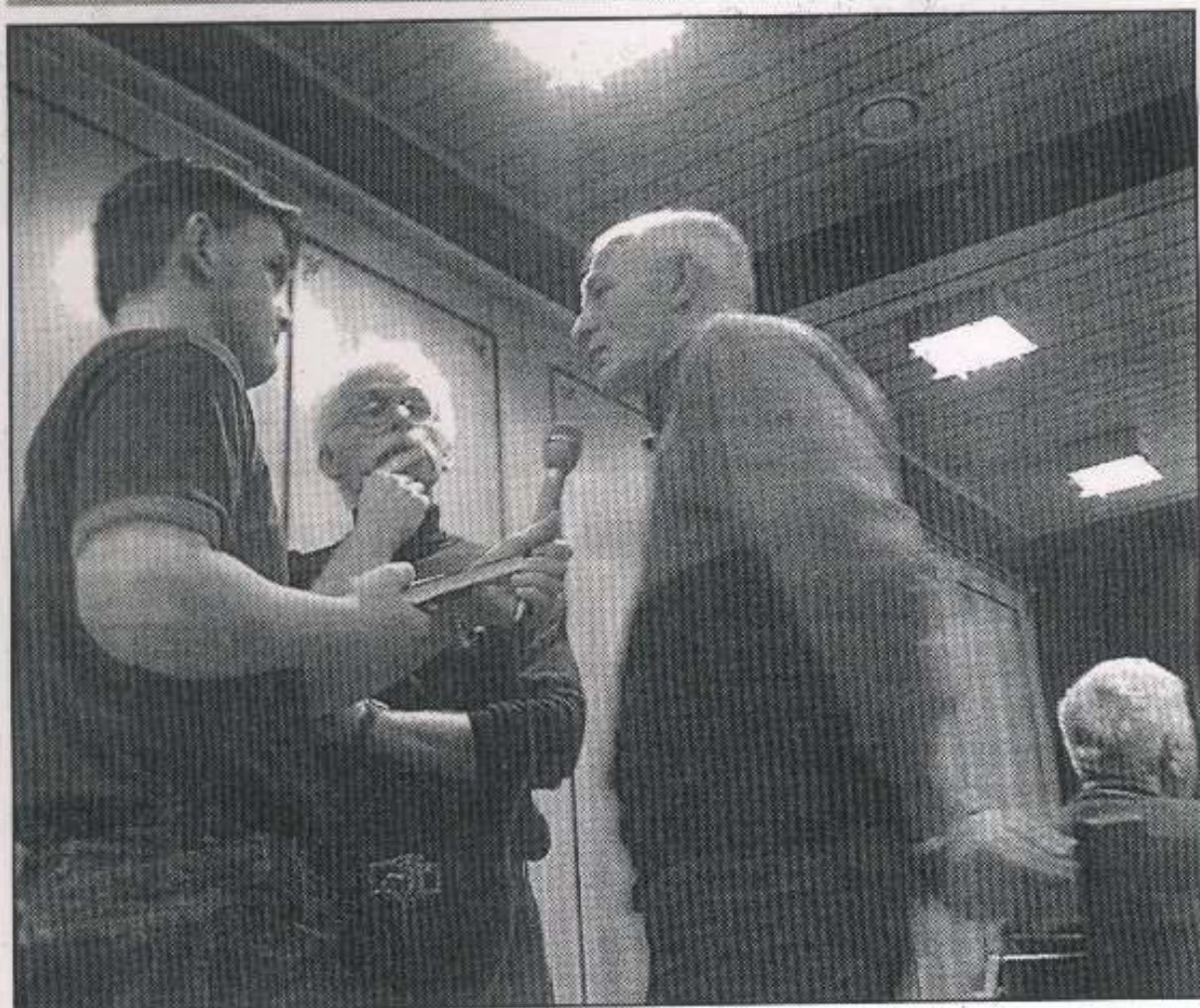
● NY BOK: Historielagets Anfinn Myrvang (t.v), Per Høgne Jensen og Per Swensen under presentasjonen av den nye årboka og kalenderen i Meløy. Foto: HÅVARD WILLASSEN

Nordlands FRAMTID

Nr. 281 • 92. årgang • Bodø, tirsdag 4. desember 2001 • Kr 10,00 (Utenfor Nord-Norge kr 12,00)

i forbifarten

● **PÅ LUFTA:** Udmund Ulsnæs fra Meløy-radioens «10 for lørdag-redaksjonen» intervjuer historielagets Per Swensen og Anfinn Myrvang i forbindelse med årboklanseringen.

Foto: HÅVARD WILLASSEN